

Legjobb és leghíresebb
pipere holgypor : a
L. a
VELOUTINE
Kétféle szapor
BISMUTTAL VEGETIVÉ
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS - 8, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Saját készítményü
Kötő árak, zsinetek, zsákok, ponyvák, Torna-
eszközök, függőágyak és mindenemű hálók
ipartelepe. Val. angol Foot-Ball és Lawn
Tennis játék gyári raktára
SEFFER ANTAL
Budapest IV. kerület, (Károlylaktanya)
Károly-utca 12. 7920
Vidékre árjegyzék szerint.

7 arany, 18 ezüst érem, 30 tiszteleti és előismerő okmány.
Rég ismert, köztudott, reuma és idegfájda-
lom ellen (bedőléstől) az emeleti lent is-
mainak és inaknak erősítő ére
Kwizda Fluidja
(Kwizda-féle Készényfluidja.)
A kigyó védjeggyel.
Turista-fluid.
Eredményesen használva torlást, kerek-
parókat és kőgöngyöléket az emeleti lent is-
mainak és inaknak erősítő ére.
Árak: 1/2 palack 1 frt.
1 palack 60 kr.
Csakis a fenti védjeggyel valódi. — Kap-
ható minden gyógyszerárban.
Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerárban
Budapest, Király-utca 12.
Kreispoteke, Kornenburg (Bécs mellett).
A név, rajz egy és csomagolási tárgyainak védett. 8172

Vérszegények és lábadozók
vassal
igyanak
Serravallo Chinabort
1/2 liter ára
1 frt 20 kr.
1 liter ára
2 frt 20 kr.
Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás írá, a miért a gyermekek is igen szívesen isznak
Sokszor kitüntették, Minden gyógyszerárban kapni.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égrényes
SAVANYU-KÚT

Az általános ismert, jó hí-
nének örvendő a több oldal-
lag kitüntetett sósborszesz-ké-
szítvényem — kelendőségénél
fogva — sok utazásnak lévén
az utóbbi időben kitéve, elhatá-
roztam, hogy azokon ezimje-
gyeimet módosítottam s arra
kék nyomtatásban saját házam
külső alakját veszem föl, beje-
gyeztetvén az egyes rsmind
védjegyként a budapesti ipar-
kamaránál.
SÓSBORSZESZ
A'ta áno-an ismert kitűnő házi-
szer; különösen a bedőrszölés-
kenő-gyűrő-gyógymódnál
(massage) igen jó hatású.
Ajánlható egyszerűsággal fog-
tisztító szerül is, a meny-
ben a fogak fényét elősegíti,
a foghúst erősíti és a száj
tisztta, szeg'alan lat nyer a
szesz elpárolgása után, ugyzint-
tón fejmosásra és a hajide-
gek erősítésére a fejkörpa kép-
ződés megakadályozására és
annak megszüntetésére.
Egy nagy üveg ára 2 kor,
egy kisebb üveg ára 1 kor.

Brázay Kálmán
8139
Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. szám.

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
férfi divat és fehérmű
raktárában. párja
Budapest, IV., Koronaher-
ceg-utca 11. sz. és VIII.,
Kerepesi-út 9. 7797
Férfi ingek, Jäger-árnk,
vadász és sport-cikkék dús
választékban kaphatók.
Kesztyűk és Nyakkendők.
frt 1.50

Chocolat
SUCHARD
LE „MATTERHORN“ (CERVIN) dépan RIFFELALP, Suisse

Palais hajlító
használatával a megőszült haj
eredeti szímet nyeri vissza.
A fejbőrt nem festi, a ruha-
neműn folót nem hagy, többi
előnye, hogy a hajlítószóket
erősíti és hogy teljesen ár-
talmatlan. Egy üveg ára 1 frt.
Főraktár Budapest: **Petri**
Otto gyógyszerárban,
I. Attila-körút 47. Kap-
ható: **Váci-körút 66. sz.,**
**Nádor-utca 3. és Király-
utca 36. szám** alatti gyógy-
szertárakban is. 8045

LUSER L.-féle turista tapasz.
Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem
szemölcs és talp, valamint a sarok bér-
keményedései, to-
vábbá mindenemű
bőrelszarusodás,
ellen. A hatás-
ért jótállás
vállal-
tatik.
Köz-
ponti
szétküldési
raktár:
SCHWENK L.,
gyógyszerész
MEIDLING - BÉCS.
Csak akkor valódi, ha min-
den használati utasítás és minden
tapasz a mellettes védjeggyel és
alóírással el van látva, azért is erre
ügyelni kell. — 1 doboz ára 60 kr.
Vidékre 80 kr. előzetes teklődése mellett bérmentve.
Magyarországi főraktár:
Török József gyógyszer. Budapest, Király-u. 12.

SIEMENS és HALSKE
Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.
Készít:
villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket
városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.
Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.
Egyenáram-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékekanyagokat, kábeleket, iv-
és izzó-lámpákat.
Távíró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket.
Vasúti váltó-biztosító-berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket.
Vezeték-berendezéseket központi telepekhöz való bekábelezésére.
Világító testeket. Világító testeket.

Foulard-s-
Selyemkelmék
a legvilágosabb színnyalalokban, utóérhetően vá-
lasztékban, valamint fekete, fehér és színes selymek a
jó viselhetőségért irásbeli jótállással. Közvetlenül eladá-
gyári ára-on, egyes ruhákra is porto- és vámmentesen a
házhoz szállítva. Ezer meg ezer elismerő levél. Mintak
postafordultával.
GRIEDER ADOLF és TSA
királyi szállítók
selyemkelmé-gyárak szövetsége Zürich. 7781

POLLAK D. H.
érezáru-csarnoka
ajá lja szolidan készült
gyermek-kocsijait
a leggyorsabb és a legfinomabb kivitelben, továbbá
bronzárkat, irókeszleteket, dohányzókeszle-
teket, kávé- és teagököket, szalon- és ebéd-
lőbe való lusztereket, jégsekrényeket magá-
nosoknak 15-35 frtért.
Szalon jégsekrények zománcozott
vintartályllyal 45-85
Jégsekrények hentesnek, mészáros-
nak és sórcsarnokba 75-159
Vasútkozók, mosdóasztalok, gyermekágyak, sza-
lonágyak, kertü padok, székek, asztalok, fürdő-
kádkak, ülőkádkak, szobaárnyékszek, angol szoba-
árnyékszek, angol zuhanykésülékek, altest-
mosótálak a legolcsóbb árakon.
Konyhaberendezések 25-500 frtfg.
Megrendelési ezim: 8090
Érezáru-csarnok
Budapest, Granátos-utca és Kossuth Lajos-utca 2. sarok.
A t. közönség kényelmére az érezáru-csarnok esti 9 óráig
nyitva van. — Árjegyzék kívénatra bérmentve küldetik.

NINCSEK CUKORKA
KÖHÖGÉS ÉS REKEDTSEG
ELLEN
mely olyannyira ajánlva lett az orvosoktól,
mely olyannyira bevált,
mely olyannyira elismerve lett,
mely olyannyira be van vezetve,
mely olyannyira maifattartalmu,
mely oly nagy elismerésben részesült **császárok,**
királyok, hercegek részéről és ki lett tüntetve
arany- és ezüst-érmekkel; mely olyannyira eny-
hítőleg és nyálkaoldólag hat és 50 év óta kitűnő
tulajdonságainál fogva legjobb eredménnyel
használtatik, miről ezekre menő elismerő nyi-
latkozatok adnak tanúságot, köztük orvosi szak-
tekinélyektől és mint
HOFF JÁNOS
MALÁTA-CUKORKAI
Egy doboz ára 10 kr., egy zacskó ára 30 kr.
Kapható az összes gyógyszerárakban, drogna, szemegye-
és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos fő-
raktár:
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerár
BUDAPEST, Király-utca 12. sz.

19. SZÁM. 1899. BUDAPEST, MÁJUS 7. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és / egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt / félévre — 6 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG / egész évre 8 frt / félévre — 4 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK / egész évre 5.— / félévre — 2.50 Kétféle előfizetésre a postaiag meghatározott viteldij le csatlakozó

KÁROLY TIVADAR BAJOR HERCEG ÉS MÁRIA JOZEFA HERCEGNŐ EZÜST-MENYEKZŐJE.
Múlt április hó 29-én szép családi ünnepet
ült Bajorország egyik legnépszerűbb her-
cegi háza: ezüst-menyekzőjét tartotta az
orvosi, különösen a szemorvosi gyakorlatával
világhírré emelkedett dr. **Károly Tivadar** her-
cege, a bajor királyi család hercegi ágának ez
idő szerinti feje, nagy emlékeztető Erzsébet
királynéknak testvéröccse, ki hozzá méltó neje-

mely a jótékonyág gyakorlását tette élete fő
feladatává.
Károly Tivadar bajor herceg nem ismeretlen
a magyar közönség előtt. Úgy is, mint boldogult
Erzsébet királynéknak testvére, úgy is mint feje-
delmi származású orvos elég gyakran volt köz-
tünk emlegetés tárgya. Közélebb ünnepezt ezüst-
menyekzője alkalmából élete történetéből is el-
mondjuk a következőket.
Károly Tivadar herceg 1839 augusztus
9-én született Possenhofenben, Felső-Bajor-

hallgatta az orvoskari előadásokat, látogatta a
kórházakat s fáradhatatlanul dolgozott a boncz-
teremben. Majd Rothmund tanár mellett a
szemorvoslást tanulta, a miben aránylag rövid
idő alatt olyan avatottságra tett szert, hogy
nem sokára önállóan volt képes végrehajtani
egy hályogirtó műtétet. Ez a siker annyira föl-
buzdította, hogy ettől kezdve a szembajok gyó-
gyítását választotta külön szakjává. Ma is főleg
ezen a téren működik [fáradhatatlan kitartással
és nagy sikerrel.

MÁRIA JOZEFA HERCEGNŐ. KÁROLY TIVADAR BAJOR HERCEG.

vel, **Mária Josefa** braganzai hercegnővel együtt
arra szenteli életét és tevékenységét, hogy beteg-
ségben, kivált szembajban szenvedő embertár-
sait mennél sikeresebb orvosi segélyben része-
sítse.
Ezrekre megy azoknak száma, kik egészségö-
ket, szemük világának visszanyerését a tudós
hercegi orvosnak köszönhetik, s még több
ezerre azoké, a kik az ezüst-menyekző boldog
napján a hála és tisztelet üdvözléseivel járultak
az örömműnep bensőségének emeléséhez, teljes
szívből áldván azt a ritka fejedelmi párt, a

országban. Katonai nevelést kapott s már igen
ifjan a tüzérséghez osztották be. 1865 elején
házasságra lépett János szász király leányával,
Zsófia hercegnővel. Igen boldog családi élete
azonban csak két évig tartott, mert nejét egy
csekély torokbajból származott betegségben el-
vesztette. Az orvosoknak e baj gyógyításakor
tanúsított tehetetlensége arra ösztönözte, hogy
az orvosi tudományok tanulására adja magát.
Elhalt nejétől maradt kis leányát, Amáliát,
gondos ápolásra bízva, beiratkozott a müncheni
egyetemre s nagy szorgalommal és kitartással

1874 április 29-én második házasságra lépett
az egykori portugál trónkövetelő, Don Miguel
leányával, az 1857 márczius 19-ikén született
Mária Josefa (Maria José) braganzai hercegnő-
vel s ugyanez időtájban orvosi oklevelet sze-
rezvén, egészen az orvosi pályára szentelte
magát. Rendes lakhelye Tegernsee várkastély,
ott fogad minden rendű s rangú beteget, s nehéz
műtéteinél szerető neje is mindig készségesen
segédkezik neki.
Testvérbátyja, Lajos, rangján aluli házassá-
got kötve, e miatt 1888 november 15-én ő rá

szállott az a jog és kötelesség, hogy a hercegi ház fejévé legyen. De azért nem hagyta abba orvosi pályáját. Életének 50-dik évfordulóján már 3000 műtét végrehajtásával számolhatott be, melyeknek egyharmada hályogirtó műtételek voltak. Ma már 7000-re emelkedett műtéteinek száma s ezek közt hályogot 3300 esetben gyógyított. E tekintélyes számok magukban is eléggé mutatják, mily nagy önfeláldozás és kötelességérzet lakhatik abban a férfiban, kinek rangjánál csak szerénysége nagyobb. S áldásos működését még azzal is tetézi, hogy a betegek nagy részét még orvosságokkal és ápolási költségekkel is ő látja el.

A hercegi párról ezüst-menyekzőjük alkalmából Münchenből a következő levelet vesz-
szük:

München, 1899 április havában.

Sajátságos város ez a München. Város tele a történelmi múlt és a modern berendezés minden varázsával; az ellentétek városa is minden tekintetben; ezikornyas és szecsesszionisztikus egyszerűsége, élénk lüktetés nélkül s mégis tele szellemi élettel; központja a német művészetnek és a mellett mégis csendes, nyugodt, szinte kifejezője a «dolce far niente»-nek.

Es bizonyos különbség észrevehető az uralkodó-ház és a nép között is. Ott visszamaradt egy része a rokokó levegőnek, itt az új idők friss, erős levegője fujdogál.

Aligha vannak könnyebben hozzáférhető, szeretetreméltóbb, barátságosabb hercegek, mint a bajorok, és a mellett aligha vannak hűségesebb, szívélisebb alattvalók, mint a müncheniek. A müncheni tudja, hogy királyi háza minden időben védvára volt a szépeknek, a jóknak, a művészetnek, a humanitásnak. Hódolat-lal és tisztelettel viseltetik azért uralkodó-háza iránt, kiterjesztvén hódolatát és tiszteletét az uralkodóház női tagjaira is.

A magyarok is osztoznak a bajorokkal a Wittelsbach-ház iránti tiszteletben, a melyből egy királyné származott, a kit Magyarország ma is gyászol.

Tudjuk azt is, hogy Erzsébet királyné a magyarok iránt táplált szeretetét saját családjá körében is terjesztette. Mi is át kell, hogy vigyük a tiszteletet, a melylyel a siron túl is adózunk neki, a testvéreire s a házra, a melyből származott.

Mi sem lehet nekünk idegen, a mit ő szeretett; és mennyire szerette ő a szülei házat a gyermekkor emlékeivel! Szerette a tó és erdő közt fekvő, vadszőlővel befutott possenhofeni kastélyt, a hol gyermekeivel töltötte. Király-leányok második nemzedéke virágzott azóta föl: leányai a fivérének, a kinek híre és dicsőségére büszke volt.

E napokban ünnepli Károly Tivadar bajor herceg csendes visszavonultságban az ezüst-menyekző ünnepét a szép Mária José portugál infánsnővel. A herceg hírneve messze túlhalad Németország határain. Segítő jötevője lett azoknak, a kiket a sors meglátogatott. Tudományát és fáradozását áldásos eredmény koronázta.

A ki csak látta a herceget, bizonyára nem felejtí el magas, egyenes, karsú alakját, nemes kifejezésű tekintetét, gondolkodó homlokát. Látszik rajta, hogy egyesíti magában az orvost, a művészt, a fejedelmet és az embert.

Kedves ellentét a hercegnő, a kit 25 esztendővel ezelőtt vezetett oltárhoz; a leg-finomabb, legtitesebb tekintetű arczok egyike a világon. Korára néve csaknem gyermek volt még, a mikor a herceg nejevé lett. Azok, a kik Mária José hercegnőt ismerik, nem tudnak eleget beszélni a hercegnő akaraterejéről, komoly gondolkodásáról, nagy tudomány-szómjáról.

Olyan ez a bajor hercegi család, mint egy kép, a melyben szépség és szellem egyesül. Öt gyermek: három leány és két fiú származott e házasságból. Zsófia (Töring gróf neje), Erzsébet, Mária Gabriela, Vilmos és Ferencz József hercegek; esupa szép hölgy, derék ifjú. Minden arra mutat, hogy megvalósíttják a reményt, a mely hozzájuk fűződik és hogy nagy öröme és büszkeségére válnak hercegi szülőknek.

G. M.

A NEMZETES ÚR.

Mottó: «Hervadásból, fényből támad
Lelkemen e kedves bánat...»
Tompai.

Méla búval emlékezem rája:
Falu végén állt a kuriája,
Falu végén, az országot mellett,
Rácos kapu néki még se' kellett.
Rég' időből régi jó szokása:
A ki betért, vendég maradt nála.
Magas kőfal tolvajtól se védte,
Csádé-gyepű * volt a kerítése,
Maga fonta még ifjonti korba' —
Fogyatékos volt biz a' már, csorba,
Szár az fájt vitte, a ki érte —
Mosolygott a nemzetes úr,
Nem szállt pörbe senkivel sem érte.

Tornász hűsén, régi karos székén,
Elüldögélt nyugalmasan, békén,
Föltette az okulárét néha:
«Ej! — fakadt ki — silány idő, léha...»
S az újsággal pipájára gyujtva
Borús kedvét bodor füstbe fujta...
Lárma kelt a bozótos udvarba';
Nádpáripán én vágattam arra,
Harcba szálltam haragos pulykával,
Dalt dudoltam pajkos gyerek-szájjal,
Arról szót, hogy — milyen is a német...
Kacagzott a nemzetes úr,
Ólébe vett s mesét mondott, szépet.

Mesét mondott arról az időről,
A mikor, mint bimbók róza-tőről,
Úgy sarjadtak dali, szép vitézek
A hazáért száz halálra készek,
Kik a tűzbe mosolygva mentek...
S csodáról a hős regemének,
Mely Damjanics vezárossz szavára
Szállt csatáról győzelmes csatára!
«... Isaszegnél lobogóját vittem,
Elöl járt, mint haragos hadisten!
Hajh! Világos... gyászos Arad vára...»
S elborult a nemzetes úr:
«Kulcsold, fiam, kis kezéd' imára...»

Szállt az idő, szálldogált felettünk,
Bús őszi nap könyves búcsút vettünk,
Nádlovamról hej, le kellett szállnom
S az élet-gond igájába állnom.
«Ha valaha arra járnál, távol:
Hozz virágot Damjanics sírjáról,
Egy fűszálat, mást ha nem, csak aztat,
Hős vezérem porából fakadtat...»
Kért, szeliden hogy el kellett válni,
«Érkezésem' de nem győzte várni,
Mire a sors visszadobott engem
Itt hagyott a nemzetes úr,
Virágotat sírhalmára ejtem...»

Lampérth Géza.

TREFORT ÁGNES.

Buziás, április hó.

Trefort Ágnes hirtelen halála, a melynek leverő híre itt Buziáson tartózkodásom alkalmával ért, eszembe juttatja boldogult édes atyját, a ki lánglelkű elődjének, báró Eötvös Józsefnek kora elhunytá után, tizenhat évig tartó minisztersége alatt, megvetette nehéz küzdelmek közt mindannak alapját, a mit mi most magyar kulturának nevezünk.

De nemcsak ez a szomorú haláleset az, a mely emlékembe idézi az ő soha nem nyugvó s az alkotás örökös vágyától égő rokonszenves egységét, hanem maga ez a Buziás is, a melynek neve a tavalyi királylátogatással kapcsolatos hadgyakorlatok idejéből szárnyra került a világ hírlapjai útján.

Itt járok-kelek a parkjában, a melynél az évszak mostani idejében, szemre üdítőbbet képzelni alig lehet, s itt látom a szobrát, mintegy

* Fialat, különösen gyertyánfa sudaras hájtásából font kerítés.

megifjultan a tavasz pompájától s annak a megnyugtató érzésnek derűjével az arczán, hogy a fű, fa, növényzet s mindaz, a mi most ezen az egykor pusztá talajon a kikeletnek örül, — az ő műve. Mert hát ő alkotta ezt a gyönyörű parkot is és annak emlékére állította ide Buziás lakossága, hálából, a szobrát.

Az volt a terve, hogy az ország délvidékének egy minden kényelemmel ellátott olyanfajta fürdőhelyet terem, mint Franzensbad, Buziás vasas vizének hatása semmivel sem áll a franzensbadié mögött. De hát az ő tervének teljes mértékben való kivétel sok mindenféle nehézségbe ütközött, a mint hogy sok egyéb üdvös eszméjéről kellett neki letennie, különösen a művészet emelése tekintetében is, költséghiány miatt.

A művészet jut eszembe a fakadó természet látványának hatása alatt önkénytelenül, nemcsak azért, mert mint ikertestvérek járnak az életet, hanem azért is, mert mint ikergyermekéhez ragaszkodott hozzájuk az, a kinek emlékét most fölidézte bennem a leánya halála.

Szerető atya volt ő gyermekeinek, de mikor az ideget, erőt emésztő szakadatlan évi munka után üdülő útjára ment a nyári szünidők alatt, rendszerint Ágnes leánya volt az, a ki kísérte őt. Együtt gyönyörködtek a természet bájában, s együtt élvezték a művészet remekait. Költői lélekre vallanak a tenger partjáról s erdővidékekről hetven éves kora felé írott magánlevelei; impressziókra fogékony lelke volt az a törekvés eléri célját, oly állapot képe tárul föl, melyben a létrét való küzdelem nem nyul többé öldöklő fegyverhez, hanem elismeri szabályozójának, törvényhozójának a megfontolást. Ez az örök béke korszaka.

Mivel ez a művelődés célja, érthető, hogy mióta művelődés van, az emberek foglalkoztak az örök béke kérdésével. Természetesen a művelődés kezdő korszakaiban ez csak olyan kegyes óhaj volt, a mi néhány ábrándozó költő művében hangzott föl csupán. Ha azt mondjuk, hogy Homéroszban s a Bibliában, az emberiség eme két legartalmasabb könyvében megtaláljuk az örök béke kifejezést és az általa meghatározott állapot utáni sóvárgást, nem mondunk újat, mivel ezekben a könyvekben közmondásszerűleg «minden bennfoglatatik». A többi görög költő és bölcsész is megemlékezik róla, köztük Plato, a ki ötszáz évet adott az emberi emlének, hogy megfejtse a teremtés minden kérdését. De hiába, a fejlődés lassabb, mint az álmodozók gondolják! Római költők, mint Horatius, Terentius és mások is remélték, hogy az emberiség egykor minden kardvasat dolgozó származó alakithatná át, de az ő korszakukban ez a vágy nagyon is mosolyra készítő volt. Folytonos hadakozás, hódítás az ő-kor történetében s az uralkodó erkölcsök egyáltalában nem voltak kedvezők a béke eszméjére nézve.

Az ó-kor és a középkor legnagyobb határjelensége a fejedelemség elterjedése. Azok a népek, melyek a népvándorlás után Európa államait alkották, vadak, féltelenek voltak. Minden tekintély, minden uralom csak fegyverrel tarthatta fenn magát, az uralkodók pedig nem érezvén saját érdeküket a népével azonosnak, nem fukarkodtak ennek se vérelé, se vagyonaival. A középkor a zsarnokság, az egyesek kiváltságának a korszaka, az örök béke eszméje pedig épen a közérdek, a köztudat kifejlesztésében látja megvalósulásának biztosítékát s ezért az egész középkoron át szintén csak az álmok homáiban élt.

Az újkor, midőn mint világtörténelmi tényező nemcsak a fejedelmek, hanem a nemzetek is szerepelt kezdtek, midőn a polgárország, a jölet, a béke művei egyre nagyobb csapásnak éreztették a háborút, az állandó béke eszméje is jobban bevonult a köztudatba. Rendszeren IV. Henrik francia királyt tartják az első hatalmi tényezőnek, a ki nyíltan ezélt tüzte ki az örök béke megvalósulását. A történelmi kutatás ezt nagyon kétségessé tette. Érthető azonban, hogy a nagy király emlékét ilyen nemes rifogásokkal igyekezett az utókor földszíteni. Hiszen ő kívánta, «hogy minden paraszt faze-

AZ ÖRÖK BÉKE ESZMÉJE.

Az utolsó napjait élő XIX. századnak bizonyára egyik legerdekesebb eseménye az a nemzetközi tanácskozás, mely néhány nap múlva Hágában, Hollandiában fog összeülni. A részleges lefegyverzés és az európai államok közti hadakozás lehető elkerülésének módozatait fogják itt meghányi-vetni. Hogy egész Európa a sok nemzetközi békeegyesület gyűlésezei után is óriási érdeklődéssel néz épen a hágai elé, ennek magyarázata az a czári körlevél, mely néhány hónappal ezelőtt a mostani tanácskozás eszméjét fölvetette s kivételre az összes európai hatalmakat fölszólította. Annak idején ez a fölszólítás méltán keltett nagy felűntést. Hiszen az orosz czár birodalmát tekintette az európai köztudat annak a tűzfészkeknek, melyből a jövő nagy háborújának első lángjai ki fognak lob-

banni. Ha az európai egyensúly sokat emlegetett kérdéséről volt szó, az aggodalmaskodás rendszeren a czár óriási és korlátlan katonai hatalmában látta ennek legnagyobb veszélyeztetőjét. Hogyne ébresztett volna tehát a keletéről jövő békehang különös csodálkozást, hogyne keltett volna mindenféle lelkesedést a czár béke-szózata.

A czár tehát megtette az első, nagy lépést. A második lépés, a gyűlés megalakulása a legközelebbi hetek kérdése. Ezen alkalomból foglalkozunk az örök béke eszméjével. Ezen szép eszme a gondolkodásnak nem ama világából sarjadt, mely iránt csak a szaktudás érdeklődik. A társadalmi élet, tehát mindnyájunk jövőtől való biztosítása tüzte eszményi végcéllé maga elé azt az állapotot, midőn semmiféle emberi érdekösszeütközést fegyverrel elintézni nem fognak. Hogy ez az állapot még nagyon messze van, nyilvánvaló, de ha a felé való törekvés eszméjét vizsgáljuk, örömmel fogjuk észre venni, hogy ez irányban már is jó hosszú utat tettünk meg.

A létrét való küzdelem törvénye a maga teljes korlátlanágában csak a természeti állapotban uralkodik. Az őserdők életében valóban könnyen fölismarható, hogy az erősebb állat fölfalja a gyöngébbet, a terebélyesebb fa esenevesszé teszi a mellette lévő gyöngébb növést. Itt valóban folytonos a küzdelem s ez, a szabad természet világa, tényleg az örök háború világának nevezhető. A művelődés, mely az emberek együttélését erkölcsi törvényekkel szabályozza, ezélt tüzte ki, hogy az élet különböző jelenségei s így főleg az emberek közti ellentéteket testi mérkőzés helyett értelmi megfontolással döntse el. Az összes erkölcsi törvények keletkezésének ez a magyarázata. Mikor ez a törekvés eléri célját, oly állapot képe tárul föl, melyben a létrét való küzdelem nem nyul többé öldöklő fegyverhez, hanem elismeri szabályozójának, törvényhozójának a megfontolást. Ez az örök béke korszaka.

Mivel ez a művelődés célja, érthető, hogy mióta művelődés van, az emberek foglalkoztak az örök béke kérdésével. Természetesen a művelődés kezdő korszakaiban ez csak olyan kegyes óhaj volt, a mi néhány ábrándozó költő művében hangzott föl csupán. Ha azt mondjuk, hogy Homéroszban s a Bibliában, az emberiség eme két legartalmasabb könyvében megtaláljuk az örök béke kifejezést és az általa meghatározott állapot utáni sóvárgást, nem mondunk újat, mivel ezekben a könyvekben közmondásszerűleg «minden bennfoglatatik». A többi görög költő és bölcsész is megemlékezik róla, köztük Plato, a ki ötszáz évet adott az emberi emlének, hogy megfejtse a teremtés minden kérdését. De hiába, a fejlődés lassabb, mint az álmodozók gondolják! Római költők, mint Horatius, Terentius és mások is remélték, hogy az emberiség egykor minden kardvasat dolgozó származó alakithatná át, de az ő korszakukban ez a vágy nagyon is mosolyra készítő volt. Folytonos hadakozás, hódítás az ő-kor történetében s az uralkodó erkölcsök egyáltalában nem voltak kedvezők a béke eszméjére nézve.

Az ó-kor és a középkor legnagyobb határjelensége a fejedelemség elterjedése. Azok a népek, melyek a népvándorlás után Európa államait alkották, vadak, féltelenek voltak. Minden tekintély, minden uralom csak fegyverrel tarthatta fenn magát, az uralkodók pedig nem érezvén saját érdeküket a népével azonosnak, nem fukarkodtak ennek se vérelé, se vagyonaival. A középkor a zsarnokság, az egyesek kiváltságának a korszaka, az örök béke eszméje pedig épen a közérdek, a köztudat kifejlesztésében látja megvalósulásának biztosítékát s ezért az egész középkoron át szintén csak az álmok homáiban élt.

Az újkor, midőn mint világtörténelmi tényező nemcsak a fejedelmek, hanem a nemzetek is szerepelt kezdtek, midőn a polgárország, a jölet, a béke művei egyre nagyobb csapásnak éreztették a háborút, az állandó béke eszméje is jobban bevonult a köztudatba. Rendszeren IV. Henrik francia királyt tartják az első hatalmi tényezőnek, a ki nyíltan ezélt tüzte ki az örök béke megvalósulását. A történelmi kutatás ezt nagyon kétségessé tette. Érthető azonban, hogy a nagy király emlékét ilyen nemes rifogásokkal igyekezett az utókor földszíteni. Hiszen ő kívánta, «hogy minden paraszt faze-

kában vasárnap egy tyúk főjön», ő áldozta föl hitét a béke érdekében, kijelentvén, hogy «Páris fölér egy misével» s egész uralkodása alatt valóban arra törekedett, hogy országát gazdaggá, boldoggá és virágzóvá tegye. Jellemével tehát összhangban van a béke-eszme iránt való lelkesedés, habár ez valószínűleg költött. Hogy mi tévesztette meg a néphagyományt, ez könnyen kideríthető. Már IV. Henrik szándékozott megkezdni azt a nagy harczt a Habsburg-ház ellen, melyet később Richelieu meg is indított, s mely századokon át folytatódott. A siker érdekében Európa összes államait egy Habsburg ellenes szövetségben egyesíteni törekedett. Tehát tényleg gondolkozott egy nagy testvéresedési tervben, melynek célja azonban egyáltalában nem az örök béke megvalósítása, hanem a véletlytárs ellen intézendő irtóháború volt. Emlékekhez azonban a legenda hozzá fűzte ezt a nemes vonást, melyet sok történész még ki is bővített, kijelentvén, hogy IV. Henrik vetette föl először a sokat emlegetett európai Egyesült-Allamok eszméjét, mely természetesen eredménye lenne az örök-béke érvényrejutásának. A rideg valóság az, hogy ha arajonjog Ravallac tőre 1610-ben véget nem vet a király életének, az úgynevezett harmadczéves háború már ebben az évben kitört volna.

Tíz év múlva azonban kitört s folytonos meg-megújulása sokakkal azt hitette el, hogy örök-háborúság lesz ezután az emberiség sorsa. Nem is mondható az újkor történelme sokkal békésebb jellegűnek, mint a középkoré, de kétségtelen, hogy a reformáció után a szabad gondolkodás, a népek érdekének ügye mégis jobbra fordult. Később már névleg is megemlíthető képviselői vannak a béke-eszmének. Castel Károly saint-pierre-i apát 1713-ban adta ki «Projet de la paix perpetuelle» (Az állandó béke terve) című művét. A béke-eszme maig egész könyvtárra gyarapodott irodalmának ez az első jelentősebb terméke. A mi Castel könyvét jellemzi, az, hogy a békét úgy tárgyalja, mint teljesen a fejedelmek ügyét, a kinek megegyezése eltüntette minden főnálló érdekellentétet. Meglátszik ezen a kor szelleme, a tizennyolczadik század kormányzási formája, a fölvilágosult korlátlan hatalom, mely a népeket kis-korúaknak tekintvén, boldogulásukat tisztán a fejedelmek eljéhez és lelkiismeretességéhez köti. Hogy ezt megértsük, ne feledjük, mennyire fejletlen volt ekkor még a nemzeti érzés. Ha azonban látszólag nem is, lényegileg ez a könyv is már ennek az érzésnek, a nép jogainak föl-ébredését jelenti. A fejedelmi hatalom, az egyed-uralom legfőbb támasza, mindig a harci dicsőség, az uralkodó-ház, a koronás egyéniség kiváltságát bizonyított hódító képesség. A polgári társadalom, a nép önkormányzó hatalmának uralma viszont a békében, a társadalmi munka zavartalan szervezésében látja megerősödését. Ezért a béke-eszme elterjedése egyszerűságra s a nép öntudatának kibontakozására is jelenti s így Castel könyve is, látszólagos népjogot nem ismerő hangja mellett is, lényegileg ennek a kibontakozásnak terméke.

A múlt századbeli fölvilágosultság kiváló harczosai mind egyszerűságot eszményüknek valót láttak az örök-béke megvalósulásában. Rousseau, a híres bölcsész így okoskodott: «Az ember természetétől fogva jó, csak a művelődés tette gonoszszá. Törjünk vissza tehát a természethez gyűlés, melyet azóta sok más követett. És mindezek sokban hozzájárultak az örök béke eszméje iránt való érdeklődés ébredéséhez és ter-

A GELLÉRTHEGYI CZITADELLA.

Háry Gyula rajza.

potról fentebb mondottak alapján az olvasó rögtön belát, de nemesse teszi az a benne ezélt tüzött állapot, az emberek közti béke' fölmagasztalása. Montesquieu «A törvények szelleme» című korszakalkotó munkájában szintén, bár más úton elérendő ezélt a világékkét tüzte ki. Szerinte a törvények tökéleteselése mind ritkábbá fogja tenni az ellentétek erőszakos megoldását, míg végre ennek a módnak teljes kiküszöbölésével megszűnik minden háborúskodás. Eme bizalmi nyilatkozatok után, mielőtt a múlt század legnagyobb gondolkodóját Kantot meghagynánk, fölemlitem Leibnitz, a franciaül író német tudós véleményét, a mely kissé gúnyolódik a nemes eszmével. Örök béke — jó felirat temetőkapuk számára, így vélekedett Leibnitz.

Kant «Vom ewigen Völkerfrieden» (Az örök nép-békéről) című tanulmánya egészen kimeríti a kérdést. E mű szerint az örök békét se népek, se fejedelmek önkéntes elhatározása nem hozhatja létre. Ez a jóakarát csak rövid tartalom maradna, utána megújulnának az ellentétek. Az örök-béke oly állapot, melyet csak a művelődési fok emelkedésével lehet elérni. Ha az erkölcsök annyira megszilárdultak, hogy nem csak az egyének, de egész népek irtózni fognak a vérontástól s az ember együttélés törvényeinek megtartása mindenkinek lelkiismereti kérdésévé válik, az örök-békét nem kell gyűlésekben kiküldetni, mivel a közzsellem parancsoló hatalma úgy is megteremtí.

A túlságosan derült világnézetűeknek, kik ennek az alomnak hamaros megvalósulását remélik s a gőtélatóknak, kik vele legfeljebb csak gúnyolódva foglalkoznak, a nagy német bölcsész kinyilatkoztatása egyaránt intelmű szolgál. Lázás szónoklással nem lehet hátráltatni a gúnyolódó akadémikusokkal nem lehet hátráltatni az eszme megvalósulását, hanem várni és remélni kell egy oly erkölcsi fokot, mikor minden érdekellentétét eltünttet majd a bölcs megfontolás.

Tudjuk, hogy épen annak a századnak alkonyá, mely ezeket a nemes igéket hangoztatta, születte a legnagyobb vérontások egyikét, melyet a földteke valaha látott, t. i. a francia forradalmat. A forradalom után jött aztán I. Napoleon, a kinek uralma alatt egész Európa folyton harcban állott s annyi katona hullott el a csatáereken, hogy a nagy császár utolsó hadseregeiben már nagyrészt gyermek-ifjú szolgált. Ezt követte a Napoleon által előzött uralkodók visszaterése, mely egész Európában az elfojtott népakarat korszakát nyitotta meg.

De e század első felének forradalmi végre megszerezték a népeknek a saját jóvoltuk fölött való rendelkezhetést, a szabad gondolatnyilvánítást és eszmehirdetést. Érthető tehát, hogy ebben a században az örök béke eszméjének hívei is mindenféleképpen igyekeztek a megvalósítás útját egyengetni. Így aztán a negyvenes évek óta a békeszmet pártolók számtalan mozgalmat indítottak, egyesületet alapítottak és gyűléseket hívtak egybe. 1847-ben volt Svájcegen, Bernben az első ily nemzetközi gyűlés, melyet azóta sok más követett. És mindezek sokban hozzájárultak az örök béke eszméje iránt való érdeklődés ébredéséhez és ter-

jesztéséhez. Az egyes európai államok béke-egyesületeinek élén a közélet legkitünőbbjei állanak, pl. a magyarországnak élén, mint tudjuk, Jókai Mór.

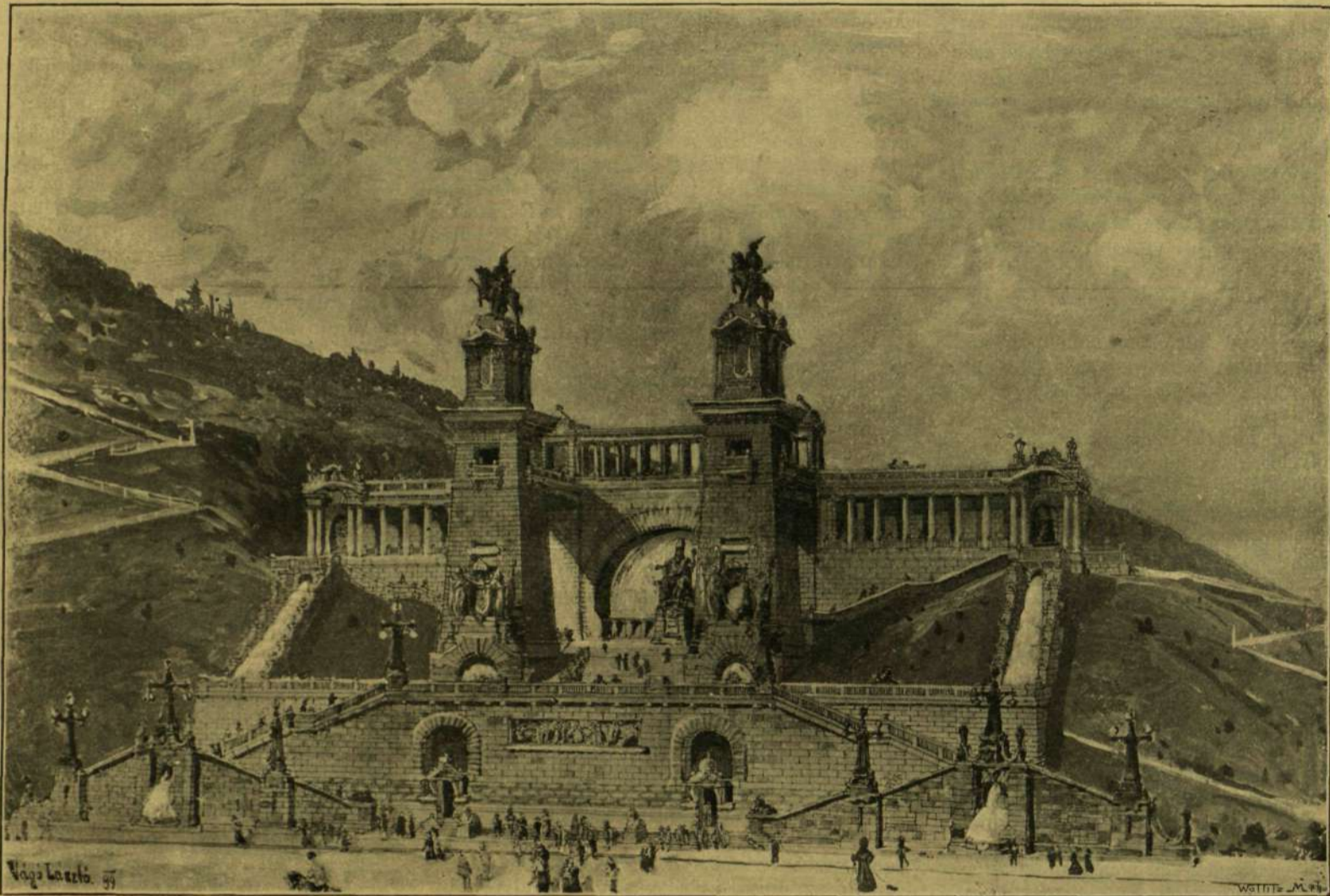
Mielőtt a hágai gyűlés fölemlítésével megjelölném az eszme fejlődésének legutolsó sikerét, érdekesnek tartom egy, eddig nem emlegetett történelmi adat kiemelését. A mostani császár ugyanis nem az első orosz uralkodó, a ki nemzetközi jegyzékben az európai hatalmakat hadseregeik részleges leszerelésére fölszólította. Ugyanezt tette már I. Sándor császár 1816-ban, midőn angolországi képviselője által egy ily értelmű indítványt köröztetett Londonban, aztán Párisban, Berlinben és Bécsben. Arra utal ebben, hogy miután Napoleon többé nem fenyegeti Európa békéjét, a bécsi kongresszuson pedig közös megegyezés szerint minden fejedlem jogos követelményének eleget tettek, a létező nagy hadseregek számát minden államban le lehetne szállítani. Ez a javaslat azonban, melyről *Genz*, a Metternich-korabeli híres

vagy besenyők a meredek szikla ormairól taszítottak alá a Dunába 1046 táján. A később aztán kereszténységre tért nép a vértanu-halált szennvedett püspök nevével keresztelte el a hatalmas dolomit szikla-hegyet, emlékére pedig a hegy nyugati oldalán kápolnát emeltek, melyet a törökök pusztítottak el közvetlenül a mohácsi vész után. Az 1813-ik évben csillagvizsgáló-intézetet állítottak fel a hegy ormán. Ez időben helyezték ugyanis vissza Budára Nagyszombatból a tudományos egyetemét, s József nádor kezdeményezésére oda építették az egyetemi csillagvizsgálót, a hol most a citadella fő erődé áll. 1815 október 15-én ünnepélyesen fel is avatták az első magyarországi csillagdat, a mely az akkori időben nagy hírre tett szert kitűnő műszereivel, de még inkább sikeres megfigyeléseivel.

Az 1848—49-iki szabadságharc alkalmával azonban a magyar csapatok szállták meg a csillagda melletti tetőzetet s 1849 május 5-ikén meg is kezdték a budai vár lövetését, a honnan zápor

kozni, hogy a laktanyákat a városon kívül helyezte, illetőleg építte fel. S ezen terv királyi jóváhagyást nyert, gróf Pejačević tábornagy budapesti hadtestparancsnok följelentésére elhatározott a citadella erőd jellegének megszüntetése is. Hosszas átvételezési tárgyalások után a múlt év október havában kimondta a főváros az erőd lebontását, 1899 február 23-án vonult ki belőle az utolsó őrség, mely után megkezdte az csakány pusztító munkáját.

A szent gellérthegyi citadella 220 méter hosszú erőd, melynek szélessége 45 és 60 méter között váltakozik, csupa terméskőből építve. Hosszukas, sarkos törésű falaiból két bástyakiszögellés nyúlik ki, a mely mintegy 12—16 méternyire emelkedik ki a föld felszínétől. Az egyik bástyakiszögellés éjszakra, a királyi palota felé néz, a másik pedig délre, Promontor felé. Az erőd keleti végén félkör alakú bástyafal néz a vámházterre, míg a tulajdonképpeni erőd, az úgynevezett citadella, a

AZ ESKÜTÉRI HIDDAL SZEMBEN A GELLÉRTHEGY ALJÁRA TERVEZETT ÉPÍTMÉNY. — Vágó László műépítész terve.

államtudományi író, irataiban részletesen megemlékezik, a hatalmak tévovázó magatartása miatt nem is került nyilvánosság elé. A legtöbb udvarnál ugyanis azt tartották, hogy kezdje a leszerelést az indítványozó!

Nagyon valószínű, hogy közvetlen gyakorlati eredményeket a hágai megállapodások se fognak fölmutatni, de ha így lesz is, a császár indítványa s a nemzetközi tanácskozás az örök béke eszméjének mégis nagy erkölcsi nyereségét jelenti.

Sz. Z.

A GELLÉRTHEGYI CZITADELLA LEBONTÁSA.

A Duna festői panorámája nem sokára el fogja vesztetni egyik érdekes díszét, a gellérthegyi citadellát. A festői szépségű, hatalmas szikla-hegy tetején emelkedő erődöt ugyanis lebontják s a hegytető valószínűleg helyet ad egy nagy nemzeti emlékműnek, melynek eszméje már évek óta foglalkoztatja az illetékes köröket.

A 224 méter magas Szent-Gellérthegynek igen változatos története van. Nevét Szent Gellért püspöktől nyerte, a kit a pogány magyarok

módra hullottak vissza a golyók, veszéllyel fenyegetvén a csillagdat is. Az akkori segédcsillagász, Montedegói Albert Ferenc azonban előtte való éjjelen lehordatta a nagybecsű műszereket a hegy tövében fekvő Rudas-fürdő pinczéjébe. Csak évek múltán vitték vissza a megmentett tárgyakat az egyetemre, a hol azokat ma is őrzik.

Az elpusztult csillagvizsgáló lebontása után a Bach-korszak katonai kormányzósága elhatározta, hogy a hegy ormán egy nagyobb erődöt emeltet, a honnan az egész fővároson és vidékén harcászatiilag uralkodni lehessen. Az elkészült tervek alapján hét év alatt épült föl a hatalmas citadella, melyet a nem rég elhunyt építési vállalkozó, Kasselik Ferenc épített mintegy hat milliónyi költséggel. 1854 június havában vette birtokába a katonaság, s mintegy 60 ágyúval szerelte fel. Negyvenöt évi fennállása alatt az erőd falait ellenséges golyók nem érték, a hadi eszközöknek az utóbbi évtizedek alatt történt óriási tökéletesedése pedig teljesen megszüntette a citadella jelentőségét úgy támadás, mint védelem esetére.

Az 1889-iki év végén kezdett Budapest székesfőváros tanácsa az új városszabályozási tervek kivitele alkalmából azon eszmével foglal-

svábhegyi (nyugati) oldalon emelkedik ki két emeletnyi magas falaival félkörben húzóda. A két és fél méter vastag fallal körülkerített erődnek nagy, 115 méter hosszú feltöltött udvara van, a melynek színvonalától még mintegy hat méterre emelkednek ki a bástyafalak. E falazat úgy az éjszaki, mint a déli oldalon 12—12 bolthajtású ív által volt tagolva, minden ívet közepén egy nagyobb lőrésű ablakkal, oldalain pedig két kisebb lőréssel. A vámházterre néző félkörű bástya falazatán, 9 ívet alatt 3—3 kisebb lőrés volt vágva. A Svábhegy felé néző oldalon emelkedett maga a központi erőd, az udvartól egy négy méteres sáncz által elválasztva, melyen át felvonó hidon lehetett bejutni az erődbe. A két emeletes erőd belseje szolgált a katonaságnak kaszárnyául s e célra mintegy 128 kisebb s nagyobb kazamata-szerű helyiség volt benne. E központi erőd falai három méternyi vastagok s a svábhegyi oldalra nyúló oldalról a hegy, lassú emelkedése miatt, jobban megközelíthető lévén, még egy öt méter szélességű sáncz által is védve voltak. A központi erőd közepén egy kisebb udvar állott, a mintegy 80 méter mélységre nyúló kazamata-szerű, melyben még ma is három méteres víz van. A félkörű bástyaold-

A GELLÉRTHEGYI CZITADELLA A SASHEGY FELŐL NÉZVE.

lon elhelyezett ágyúteveg volt a legerősebb a citadellában, a mely teljes felszerelésekor 248 darab ágyút számlált. A felső udvar magaslátáról 35 lépcső vezetett le a királyi várpalotára néző főbejárat kis udvarába, melyben a kapuórség lakása volt.

Az erőd végleges átadása alkalmával a katonai hatóságnak egyik fő kívánsága az volt, hogy a citadella falainak egyes helyeken lévő megbontása által, szüntessék meg annak erőd jellegét. E végett a székes-főváros tanácsa, illetve mérnöki hivatala, a katonai hatóságok által kijelölt helyeken a bontást 1899 február 26-án meg is kezdte s a munkálatot a bontási vállalkozó a múlt héten befejezte. A Promontor felé néző déli bástyafalat hatvankét méter hosszúságban megbontották s a főkapuzat feletti falazaton pedig egy kilencz méter széles rést ütöttek. Kibontották továbbá a főerődöt körülvevő úgynevezett gyémántsáncz záró falait s a főerőd Zugliget felé néző oldalának falát, három kazamatát is leromboltak. A bontási munkálatokkal mintegy 2000 köbméternyi kőanyagot szedtek ki a bástya falai-

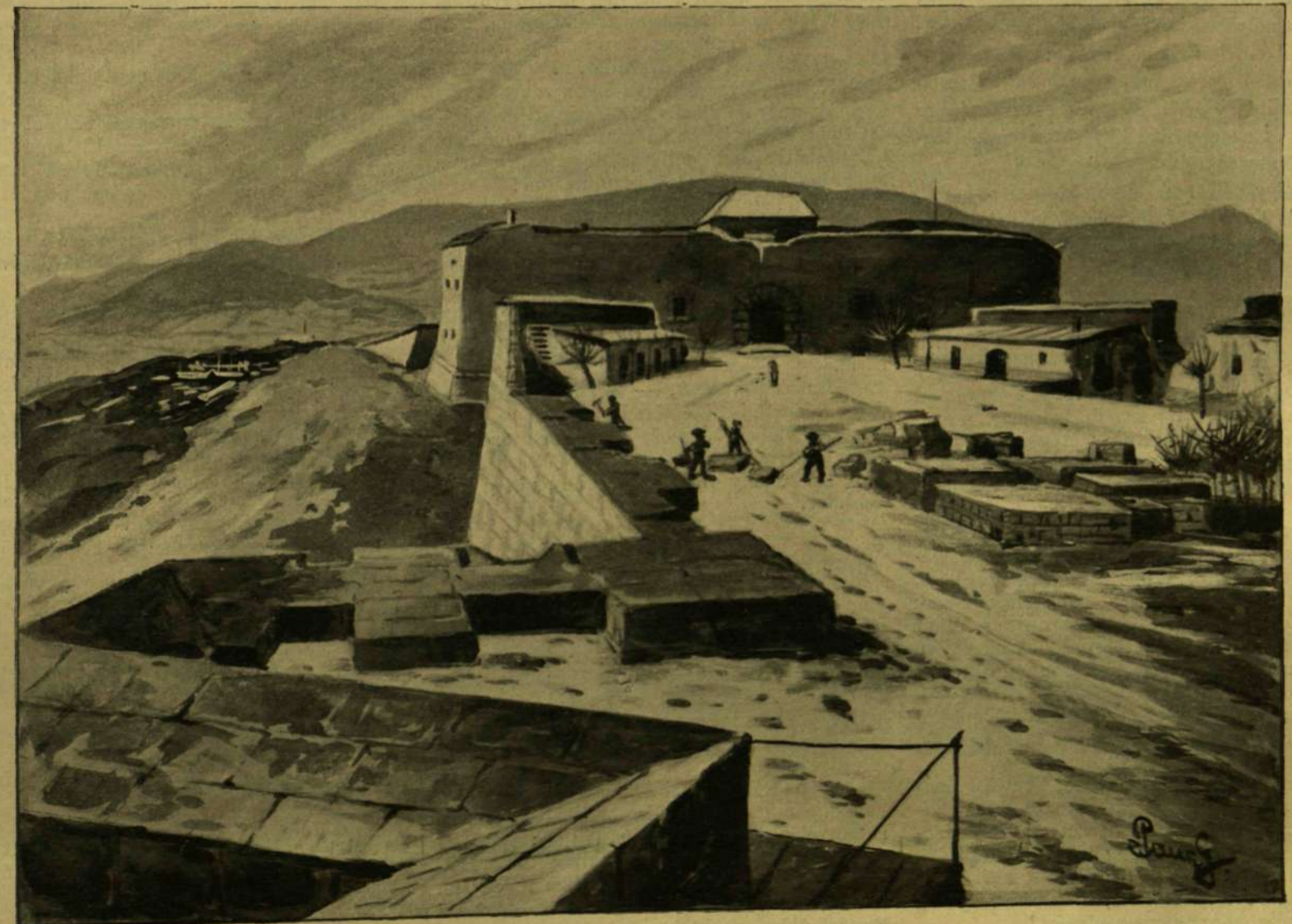
ból s ezzel a citadella erőd jellege meg is szűnt.

A gyönyörű sziklahegy pedig akadálytalanul szolgálhat majd ezután természeti szépségekkel megáldott oldalával igaz rendeltetésének, mint üdülőhely, hogy egykor igaz díszére váljék páratlan fekvésű fővárosunknak.

Budapest főváros tanácsa a gellérthegyi citadella lebontása alkalmából elkészíttette annak szabályozási tervét is. E szabályozási munkálatokat a most épülő eskütéri hid budai oldalánál a következő héten kezdik meg, lerobbantván a hegy alányúló részéből annyit, a mennyi a nagy forgalmú hely kiszélesítésére szükséges.

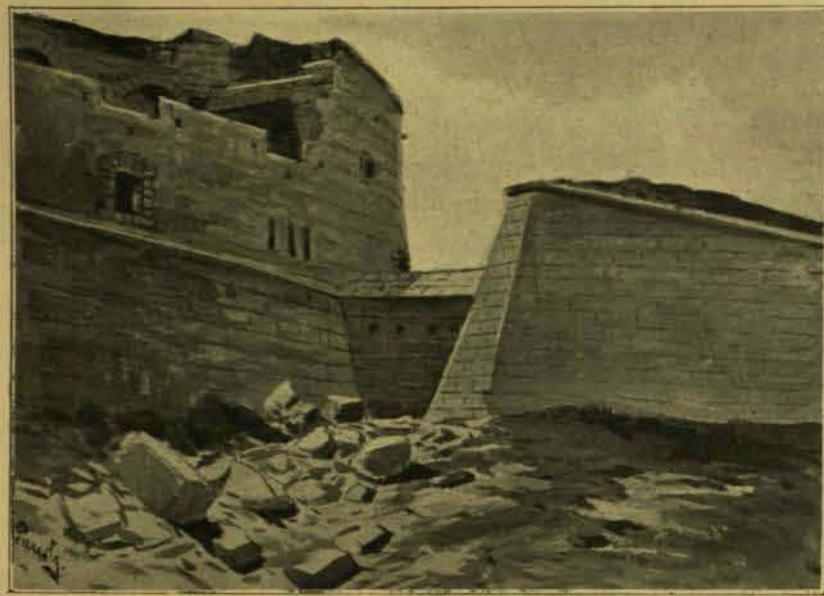
Mikor a fővárosi tanács e szándéka annak idején nyilvánosságra jutott, a magyar mérnök- és építész-cyület, mint egyik hivatásos közremunkálója a főváros fejlesztésének, azonnal pályázatot hirdetett a maga körében arra nézve, hogy miként lehetne egy monumentális műépítmény emelésével a szabályozás alá eső területet díszí-

teni. A pályázat aranyérmét és 1200 frtos utazási ösztöndíját Vágó László fiatal építészünk tervezete nyerte el a bíráló-bizottság egyhangú véleménye szerint. A tervezet szerencsésen oldja meg a kitűzött kérdést, e festői szépségekkel megáldott hegyoldalnak művészi kiképzését. A műépítészeti szépségekben gazdag tervezet épen az eskütéri hid tengelyébe helyezi a főépítményt, a mely két hatalmas toronyból állana. Két oldalán emelkedő lépcsőzet vezetne fel a hegy parkozott oldalán a felső oszlop-sorokkal díszített terraszra. A két torony közötti részt egy ívet kötné össze kagylószerű mélyedéssel, a melyben lenne majd elhelyezhető Szent Gellért püspök szobra. A torony belsejében folytonosan személyfelhúzó járna. Az emlékmű két oldalpárkányát lépcsőzetesen emelkedő víz-esés képezi. Szent Gellért püspök szobrától széles lépcsőzet húzóda alá, két oldalra tereljen a közlekedőket. Az első terrasz hid felé néző oldalán pedig szobrászati domborműveket helyezze el a tervező. A nagyméretű mű a jelenlegi serpentin-yalogút mellett végződne s körülbelül a most lebontás alá kerülő hegyol-

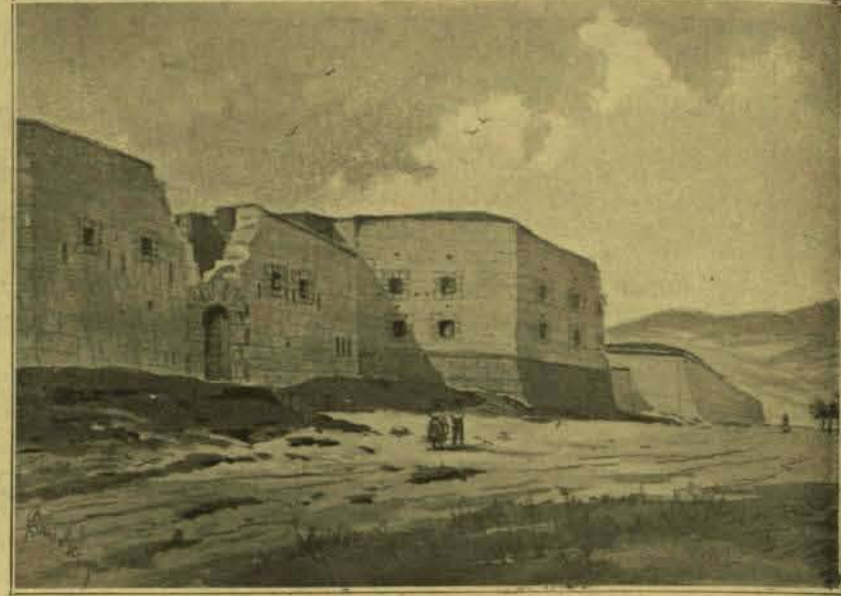

A GELLÉRTHEGYI CZITADELLA NAGY UDVARA.

Paár Géza rajzolt.

A GELLÉRTHEGYI CZITADELLA EGYIK LEBONTOTT RÉSZÉ.

A GELLÉRTHEGYI CZITADELLA FŐKAPUJA A MEGBONTOTT BÁSTYÁVAL.

dali házsorok emelkednek, mi által rendkívül emelné monumentális építményekben úgy is szegény fővárosunk emez egyik legszebb pontját.

Paar Géza.

A KI VESZT, NYER.

Amerikai történet.

Irtá Adrien Vély. Francziából fordította Kovács Adolf.

I.

Rhoda Butterfly egyike volt Brooklin legbájosabb fiatal leányainak. Szülőit korán elvesztette, de jókora vagyont örökölt tőlük, melyből amerikai nőhöz illően teljesen «függetlenül» élt és különös szokásai s ötletei révén még Amerikában is, hol a nő függetlensége a végső határokig terjed, feltűnést keltett. A lovgálás és evezés sportját ferdáhatatlanul űzte s gyakran tett több napra terjedő kirándulásokat.

Igy aztán nem csoda, ha a roszt nyelvek foglalkozni kezdtek vele, de szerencsére családjának régi jó barátja, C. Julius Nobbs, a híres orvos személyében jó védője akadt, a ki gyakran tett ilyenféle nyilatkozatokat:

— Nem ismerek erősebb és bájosabb leányt, mint Rhoda Butterfly; csak jó férjre találjon és az amerikai Egyesült-Államok legkitűnőbb asszonya lesz.

Ugyanigy vélekedett J. T. Shluter, Silas P. Spilett és Adam J. M. Cleveland, kiknek mindegyike kész lett volna bebizonyítani, hogy éppen ő lenne az a bizonyos kitűnő férj, ki a Rhoda Butterfly boldogságához megkívánatik.

II.

J. T. Shluter ötvenhárom éves, Silas P. Spilett negyven éves, Adam J. M. Cleveland huszonhat éves volt; mindhárom nagyon gazdag kereskedő, kikre Rhoda szépsége és elragadó bájosága mély benyomást tett és kik már ismételtelen felajánlották neki kezükét, vagyonukat. De Rhoda ragaszkodott függetlenségéhez és a három úr közül egyiket sem részesítette előnyben, hanem mindhármukat egyenlő szívéllyel fogadta. Különös dolog, de való, hogy a három kereskedő, bár versenytársak voltak, a legbarátságosabb viszonyban állott egymással. Hiába, a szerelmet mindenki a maga módja szerint értelmezte, innen és túl az Atlanti-óceánon.

Egy nap, midőn Rhoda Butterflynel éppen a teára vártak és szokott bókjaikat mondogatták, Rhoda hirtelen közbevágott:

— Uraim! önként állítják, hogy a bolondulásig szerelmesek belém. Jól van. De nyilatkozataikon és sóhajaikon kívül mi más bizonyítékot szolgáltatottak eddig szerelmüknek?

— Bizonyítékot! — kiáltott fel hevesen a fiatal Adam J. M. Cleveland, — én kész vagyok a világ végéig menni egy mosolyáért!

— Mi is készek vagyunk a világ végéig

menni, — szolt a másik két udvarló egyhangulag.

— A világ végéig... — ismételte Rhoda félhangon, és mély álmodozásba merült, míg egyszerre mosoly villant meg szemében és tapsolva felkiáltott:

— Helyes! Én körülutazom a világot, önök pedig elkísérnek!

— Mit gondolt! — kiáltott fel a fiatal Adam J. M. Cleveland.

— Ön tréfál, — mondá szelíden az érett Silas P. Spilett.

— Hiabavaló beszéd, — szolt komolyan az öreg J. T. Shluter.

— Micsoda! — kiáltott fel méregtől kipirulva Rhoda, — hiabavaló beszéd!... Azt mondtam, hogy körülutazom a földet és megteszem! Önök nem akarnak elkísérni? Jól van, úgy magam megyek; nem ez lesz az első eset. Egyébiránt nem is oly rendkívüli dolog ez. Ha egy hét múlva, azaz október 17-ikén elutazom, új-év napjára megint itt lehetek.

— Oh, kedves kis tréfa! — szolt a fiatal Cleveland. — Rhoda Butterfly hetvenöt nap alatt akarja a földet körülutazni. Már pedig Verne Gyula matematikailag bebizonyította, hogy a föld körülutazásához, elméletben, hetvenkilenc nap szükséges és minthogy ily esetben az elméletből a gyakorlatig...

— Nos, én fogadok, értik, egész vagyonomban fogadok, mely az utazás költségeinek levonásával Önök között lenne felosztandó, — mondom, négyszázötvenezer dollárba fogadok, hogy a földet hetvenöt nap alatt körülutazom!

— Tartjuk!

Az igazi yankee, akármilyen szerelmes is, fogadni mindig kész. Egyébként a fogadók mindegyike így okoskodott magában: «Rhoda kikerülhetetlenül elveszti a fogadást és így tönkremegy és ördögnek kellene lennie, ha még akkor is visszautasítja egy milliomos kezét.»

— Én szép vagyok, — mondta magában a fiatal Adam J. M. Cleveland.

— Én előkelő vagyok, — gondolta az érett Silas P. Spilett.

— Én komoly vagyok, — vélte az öreg J. T. Shluter.

III.

Egy hétre rá, október 17-én, a mint megmondotta, Rhoda Butterfly csakugyan útra kelt, miután előbb vagyonát lepecsételt borítékban bankárjánál elhelyezte, csak annyit tartva meg magának, a mennyi az utazáshoz feltétlenül szükséges. Tudtán kívül egy ügynök követte őt, a kit kölesönös megegyezéssel a három vetélytárs fogadott fel, hogy az utazás haladásáról értesítse őket.

Kedzetben Rhoda szinte mesés gyorsasággal haladt, a mint azt az ügynöknek New-Yorkba küldött következő táviratai mutatják:

Southampton. Ide megérkeztem. Miss Butterfly különvonatra ül. Nincs időm reggelizni.

Calais. Egy úr eredmény nélkül megkísérli Butterflyt kisasszonyt követni. Málháinkat magunkhoz vesszük. Nincs időm ebédelni.

Brindisi. Repülünk. Úgy tetszik, hogy erre más nyelven beszélnek, mint Calaisben.

Egy kis haladék, hála a Suez-csatornának. Miss Butterfly a késedelem miatt boszús. Végre megozonnázhatom.

Aden. Hajót változtatunk, gyorsabba szállunk; francia cirkáló; még nem tudom, hogy Miss Butterfly hogyan jutott reá. Segédfüte minőségben én is bejuthattam. A hőmérséklet a kazán előtt nagyon magas.

Bombay. Miss Butterfly, a ki néhány órával megelőzőtt, egy kirándulást tett. India egyik leggazdagabb hercege palotájának meglátogatásáról van szó. Rövid távollétét arra használok fel, hogy egy kicsit nyugodjam.

Bombay. Már öt napja, hogy Miss Butterfly nem került vissza! Nyomat vesztettem! Becsületesem oda van! Két nap óta egy harapást sem tudtam lenyelni!

IV.

A három imádó önkénytelenül felugrott, mikor ez az utolsó távirat megérkezett. Rhoda Butterfly elvesztett! A fogadást megnyerték, de az imádott nőt elvesztették! Bizonyosan valami szerencsétlenségnek esett áldozatul.

Tényleg fél év telt el a nélkül, hogy a szerencsétlen leányról a legesekélyebb hír érkezett volna. A három kereskedő csak üzletében talált vigaszt és hogy bánatát felejtse, igyekezett üzletének forgalmát kiterjeszteni. Jól nevelt emberekhez illően elhatározták, hogy Rhoda vagyonához nem nyúljanak, míg az elutazás keltétől számítva egy év és egy nap el nem múlt.

Annál nagyobb volt meglepetésük, midőn a hetedik hónap folyamán a következő táviratot kapták:

«Holnap érkezem transcontinentális pacific vasuton. Rhoda.»

A három vetélytárs érthető felindulással jelent meg a pályaudvaron az imádott fogadására. Sorsuknak most kellett eldőlnie. Adam J. M. Cleveland vörös, Silas P. Spilett halvány, J. T. Shluter sárga volt.

A vonat a jelzett órában beérkezett a pályaudvarra. Rhoda méltóságos léptekkel közeledett feléjük — egy idegen személy társaságában, kinek délczei termete pompás keleti öltözetbe volt burkolva.

— Rhoda, — szolt a fiatal Adam J. M. Cleveland, — ön elvesztette vagyonát, de én szeretem.

— Ön szegény, de én kettőnknek is elég gazdag vagyok, — mondotta az érett Silas P. Spilett.

— Ön esztelen volt, Rhoda Butterfly, — szolt az öreg J. T. Shluter, — de még lehet rajta segíteni. Vagyont, békét, nyugalmat: mindezt felajánlom szívemmel együtt.

— Uraim, — felelt Rhoda, — fogadásomat elvesztettem. Nem marad más hátra, mint önmagát kielégíteni és férjemet azonnal ki fogja fizetni az önöknek járó összegeket.

— Az ön férje!

— No igen uraim, «a ki vesz, nyer.»

Erre a hindu felé fordult.

POLITIKAI VÉTSÉG MIATT UST-KARÁBA SZÁMŰZÖTT FŐRANGÚ NŐ.

— Édesem, — mondotta neki lány hangon, — légy szives ezen urak mindegyikének százötvenezer dollárt adni.

A rajah csendesen, komolyan, nemes mozdulattal egy gazdag kötésű check-könyvecskét nyitott ki és mintha csak valami jelentéktelen tartozást egyenlítene ki, a három kereskedő mindegyikének átadott egy-egy checket, melyek tekintélyes összege fájalmukat bizonyára enyhítette.

Még ugyanaz nap találkozott a híres C. Julius Nobbs orvossal, a kinek elbeszélék esetüket, mire ez csak ennyit jegyzett meg:

— A dolog engem nem lep meg. Mindig mondtam, hogy Rhodának kitűnő természete van és hogy csak derék férjre kell találnia, — a mi ime, megtörtént.

SZIBÉRIAI FOGLYOK.

Utazók és regényírók világszerte hírhedttették a szibériai foglyok sorsát. Abból a korból, midőn Oroszországban csak a nyers zsarnokság megtestesülését látták a művelődés minden nyoma nélkül, s midőn Lengyelország felosztása és a lengyel hazafiak száműzése százszázalékosan és boszús hangulatát költötte fel, napjainkig fennmaradt ezeknek a szerencsétleneknek olynemű alakja, mely az értelmes emberek legnagyobb erkölcsi súlyedésének mintaképe volt. Még újabb időkben is főben megkísérlették, főképp az amerikai Kennan, felizgatni az európai közvéleményt a szibériai foglyok szomorú sorsának rajzával. Az általános közvélemény ma már nyugodtabban ítél, mert tudja, hogy a szibériai foglyok legnagyobb része közönséges gonosztevő, s megtanulta, hogy a régi embertelen rendszernek számos túlzását sikerült eltörölni s a szibériai foglyokkal — legalább általában — nem bántanak sokkal rosszabbul, mint az európaiakkal s a visszaélések nem annyira a törvények és rendeletek szigorából támadnak, mint inkább abból a körülményből, hogy a még jelenleg is félreeső s csekély szépségű Szibériában a kormány közegeinek, — s ezek csaknem minden felmúlt államban egyformák, — sokkal több alkalma van az önkénykedésre és visszaélésekre, mint másutt, de ezen a bajon a szibériai nagy vasút közeli elkészülése rövid idő alatt némileg segíteni fog. A hatalmas császár karja közelebb lesz.

A jelenlegi rendszer lényegileg 1868 óta áll fenn s főelőnye, hogy teljesen megszüntette a régebbi kegyetlen eljárást, midőn az elítélteket meglánczolta és gyalog szállították a börtönökbe, s e mellett élethez léptette a javulók megkülönböztetését, kiknek már nem kellett a börtönben lakniok s a rajuk bizott munkákat otthon is elvégezhették. Szabadon élő rabok különben az előtt is voltak, mert a nagy bűnösöket kivéve, a többi már csak a fogházak szűk volta miatt is kiadták egyeseknek, mint munkásokat, vagy egyenesen fegyenc-gyarmatokat népesítettek meg általuk. Jelenleg is Szibéria nyolcz millió lakosa közül legalább egy millió olyan van, kiknek ősei mint elítéltek telepedtek le itt s őserdőkben vagy lapályokon új községeket alapítottak.

Egyáltalán nem akarjuk mindezzel azt mondani, hogy a szibériai foglyok állapota kifogástalan. Már maga az a körülmény, hogy a fogházak nagyobb része igen szűk, s az elítéltek közé az érzékenyebb országról is elítéltek kerülnek, akiket a szibériai foglyokhoz képest sokkal kevésbé érzékenyebbek, s így sok rab egész napokon át dologtalanul hever. Mindezeket kivéve a fegyelmi eszközök épen a tisztviselők működésének hiányos ellenőrzése miatt sokszor embertelenek és önkényesek.

Szabályok szerint a büntetések fokozata a következő: Legelőször rögtön az ítélet kihirdetése után rabruhába öltöztetik az illetőt s az olyanoknak, kik már ismételve itéltek el, hajuk egy részét leborotváltják. Ez a büntetés azonban a politikai bűnösöknek soha sem alkalmazatik. A második fokozat a botbüntetés, melyet a már elzárt rab a börtönben elkövetett tetteiért kap, leginkább kancsuka-üteket. Harmadik fokozat az ablak nélküli külön zárka, hol a vétségnek megfelelően 1—2 napig, legfeljebb egy hónapig kell tartózkodnia. A negyedik büntetés, melyet azonban rendszeresen már csak a megszokott és ismét visszakérült foglyokon alkalmaznak, a szegényjelek feltétele. Ily jeleket rendszeresen csak a háton, karokon és láb-száron alkalmaznak, de súlyosabb esetekben a homlokon, arcon és kezekben is, a mint azt képeinken láthatjuk s ezek abban az esetben börtönfelügyelői megbélyegzik a foglyot; a börtönnyoma holta napjáig megmarad rajta. Az ötödik és legnagyobb büntetési fok abban áll, hogy a foglyok kezére és lábára le nem vehető vasbilincset tesznek, melyet holta napjáig kell viselnie. Ez a büntetés általában ritkán alkalmazatik, leginkább csak abban az esetben, ha a fogly a börtönben gyilkosságot követ el.

A büntetésekkel szemben vannak különböző jutalmak is, melyek a lakásviznyok javításában, a jobb élelmiszerben és nagyobb szabadságban állanak. Javult foglyokat s különösen a politikai bűnösöket igen gyakran bocsátanak feltehető szabadságra, azaz bizonyos területen belül külön otthon alaphatnak maguknak, a hova családtagjaikat is meghívhatják, sőt új családot is alaphatnak, de természetesen mindig rendőri felügyelet alatt állanak. Sok politikai foglyi Szibéria nagyobb városaiban mint tanító, orvos vagy művész keresi meg kenyerét.

Általában feltűnő, hogy a szibériai foglyok legnagyobb része ki van békülve sorsával. Az orosz paraszt különben is kevés igényű, enge-

A FOGLYOK FELÜLVIZSGÁLÁSA A STREJTJENSKAI FOGHÁZBAN.

delmességhez szokott ember s a fogházakban magához hasonló emberekkel csaknem családias életet él, úgy hogy jóformán jobb dolga van, mint odahaza, feltéve, hogy börtönre nem nagyon szeszélyesek, a mi az oroszoknál átlag ritkább eset, mint nyugaton. Rabok zendülése nem is tartozik a gyakori esetek közé s még a politikai foglyok nagy része sem panaszkodik másért, mint hogy családjától elválva kell élnie. Igen sok politikai fogly itt Szibériában külön mesterséget tanul meg, s egyesek szövetkező alakítanak műhelyeket és kisebb gyárakat, úgy hogy jövedelmükből otthon maradt családtagjaikat is segítyezik. Leggyakoribb a foglyoknál a veszekedés egymás között, a szesz italok beesempészése s mindenek felett a megszökés, melyre a börtönőrök nagyrészt patriárhális jellegű felügyelete igen bő alkalmat nyújt. Különösen a nagyobb városoktól távolabb eső fogházakból gyakoriak a szökések s Kelet-Szibéria néptelen vidékein igen sok megszokott fogly tartózkodik nagyobb részt az erdőben kóborolva s a magánosan lakó parasztok segítségét véve igénybe. Volt idő, midőn az ily «szegény legények» módjára kóborló szökevények számát 4—5000-re tették s ezek egy része, az inség által kényszerítve, némely helyeken a közbiztonságot is veszélyeztette.

A börtönök, mint egyik képünkön is láthatjuk, kizárólag fából készült terjedelmes épületek, melyek rendes körülmények között elegendők is a kijelölt foglyok számára, de ezenkívül az átutazó vagyis inkább átszállított foglyok megállóhelyei is s ilyenkor túlszűfoltak. A börtönök többnyire nagyobb városok közelében vannak külön fakerítéssel, melyek nyílásainál azonban a városi lakosok, különösen a parasztok naponként élelmiszereket s más szükségleteket adnak el a foglyok számára s így valóságos vásárok vannak, természetesen legalább egy börtönőr ellenőrzése mellett. A letartóztatott nagyobb termekben együtt hálnak s napközben is együtt tartózkodnak. A világtól teljesen elzárva nincsenek, még az országúton szállított rabokat is folytonosan kísérik részint családtagok, de főképp szibériai parasztok, kik vásárt csinálnak velük. A kártyajátékok s más mulatságokat a legnagyobb erélyvel sem képesek kellő mederbe szorítani. Európai utazók előtt legfeltűnőbb az ily fogházak piszkossága. Jóformán csak akkor mosakodnak és tisztogatnak alaposabban, ha egy-egy magasabb rangú tisztviselő látogatja meg a börtönöket. A piszkosság miatt aránylag nagy is a halandóság a börtönökben, a mit a szibériai szeszélyes éghajlat, forró nyár és igen hideg tél is nagyon előmozdít.

A jelen században körülbelül egy millió rabot küldött az orosz kormány Szibériába, legtöbbit az 50-es években, midőn az európai börtönöket reformálva, a rabok egy részét onnan kitétték s midőn a rabok közül igen sokat küldtek az Amur vidékén fölfedezett bányákba. Ma már

delmességhez szokott ember s a fogházakban magához hasonló emberekkel csaknem családias életet él, úgy hogy jóformán jobb dolga van, mint odahaza, feltéve, hogy börtönre nem nagyon szeszélyesek, a mi az oroszoknál átlag ritkább eset, mint nyugaton. Rabok zendülése nem is tartozik a gyakori esetek közé s még a politikai foglyok nagy része sem panaszkodik másért, mint hogy családjától elválva kell élnie. Igen sok politikai fogly itt Szibériában külön mesterséget tanul meg, s egyesek szövetkező alakítanak műhelyeket és kisebb gyárakat, úgy hogy jövedelmükből otthon maradt családtagjaikat is segítyezik. Leggyakoribb a foglyoknál a veszekedés egymás között, a szesz italok beesempészése s mindenek felett a megszökés, melyre a börtönőrök nagyrészt patriárhális jellegű felügyelete igen bő alkalmat nyújt. Különösen a nagyobb városoktól távolabb eső fogházakból gyakoriak a szökések s Kelet-Szibéria néptelen vidékein igen sok megszokott fogly tartózkodik nagyobb részt az erdőben kóborolva s a magánosan lakó parasztok segítségét véve igénybe. Volt idő, midőn az ily «szegény legények» módjára kóborló szökevények számát 4—5000-re tették s ezek egy része, az inség által kényszerítve, némely helyeken a közbiztonságot is veszélyeztette.

A börtönök, mint egyik képünkön is láthatjuk, kizárólag fából készült terjedelmes épületek, melyek rendes körülmények között elegendők is a kijelölt foglyok számára, de ezenkívül az átutazó vagyis inkább átszállított foglyok megállóhelyei is s ilyenkor túlszűfoltak. A börtönök többnyire nagyobb városok közelében vannak külön fakerítéssel, melyek nyílásainál azonban a városi lakosok, különösen a parasztok naponként élelmiszereket s más szükségleteket adnak el a foglyok számára s így valóságos vásárok vannak, természetesen legalább egy börtönőr ellenőrzése mellett. A letartóztatott nagyobb termekben együtt hálnak s napközben is együtt tartózkodnak. A világtól teljesen elzárva nincsenek, még az országúton szállított rabokat is folytonosan kísérik részint családtagok, de főképp szibériai parasztok, kik vásárt csinálnak velük. A kártyajátékok s más mulatságokat a legnagyobb erélyvel sem képesek kellő mederbe szorítani. Európai utazók előtt legfeltűnőbb az ily fogházak piszkossága. Jóformán csak akkor mosakodnak és tisztogatnak alaposabban, ha egy-egy magasabb rangú tisztviselő látogatja meg a börtönöket. A piszkosság miatt aránylag nagy is a halandóság a börtönökben, a mit a szibériai szeszélyes éghajlat, forró nyár és igen hideg tél is nagyon elő-

mozdít. A jelen században körülbelül egy millió rabot küldött az orosz kormány Szibériába, legtöbbit az 50-es években, midőn az európai börtönöket reformálva, a rabok egy részét onnan kitétték s midőn a rabok közül igen sokat küldtek az Amur vidékén fölfedezett bányákba. Ma már

delmességhez szokott ember s a fogházakban magához hasonló emberekkel csaknem családias életet él, úgy hogy jóformán jobb dolga van, mint odahaza, feltéve, hogy börtönre nem nagyon szeszélyesek, a mi az oroszoknál átlag ritkább eset, mint nyugaton. Rabok zendülése nem is tartozik a gyakori esetek közé s még a politikai foglyok nagy része sem panaszkodik másért, mint hogy családjától elválva kell élnie. Igen sok politikai fogly itt Szibériában külön mesterséget tanul meg, s egyesek szövetkező alakítanak műhelyeket és kisebb gyárakat, úgy hogy jövedelmükből otthon maradt családtagjaikat is segítyezik. Leggyakoribb a foglyoknál a veszekedés egymás között, a szesz italok beesempészése s mindenek felett a megszökés, melyre a börtönőrök nagyrészt patriárhális jellegű felügyelete igen bő alkalmat nyújt. Különösen a nagyobb városoktól távolabb eső fogházakból gyakoriak a szökések s Kelet-Szibéria néptelen vidékein igen sok megszokott fogly tartózkodik nagyobb részt az erdőben kóborolva s a magánosan lakó parasztok segítségét véve igénybe. Volt idő, midőn az ily «szegény legények» módjára kóborló szökevények számát 4—5000-re tették s ezek egy része, az inség által kényszerítve, némely helyeken a közbiztonságot is veszélyeztette.

A börtönök, mint egyik képünkön is láthatjuk, kizárólag fából készült terjedelmes épületek, melyek rendes körülmények között elegendők is a kijelölt foglyok számára, de ezenkívül az átutazó vagyis inkább átszállított foglyok megállóhelyei is s ilyenkor túlszűfoltak. A börtönök többnyire nagyobb városok közelében vannak külön fakerítéssel, melyek nyílásainál azonban a városi lakosok, különösen a parasztok naponként élelmiszereket s más szükségleteket adnak el a foglyok számára s így valóságos vásárok vannak, természetesen legalább egy börtönőr ellenőrzése mellett. A letartóztatott nagyobb termekben együtt hálnak s napközben is együtt tartózkodnak. A világtól teljesen elzárva nincsenek, még az országúton szállított rabokat is folytonosan kísérik részint családtagok, de főképp szibériai parasztok, kik vásárt csinálnak velük. A kártyajátékok s más mulatságokat a legnagyobb erélyvel sem képesek kellő mederbe szorítani. Európai utazók előtt legfeltűnőbb az ily fogházak piszkossága. Jóformán csak akkor mosakodnak és tisztogatnak alaposabban, ha egy-egy magasabb rangú tisztviselő látogatja meg a börtönöket. A piszkosság miatt aránylag nagy is a halandóság a börtönökben, a mit a szibériai szeszélyes éghajlat, forró nyár és igen hideg tél is nagyon elő-

mozdít. A jelen században körülbelül egy millió rabot küldött az orosz kormány Szibériába, legtöbbit az 50-es években, midőn az európai börtönöket reformálva, a rabok egy részét onnan kitétték s midőn a rabok közül igen sokat küldtek az Amur vidékén fölfedezett bányákba. Ma már

delmességhez szokott ember s a fogházakban magához hasonló emberekkel csaknem családias életet él, úgy hogy jóformán jobb dolga van, mint odahaza, feltéve, hogy börtönre nem nagyon szeszélyesek, a mi az oroszoknál átlag ritkább eset, mint nyugaton. Rabok zendülése nem is tartozik a gyakori esetek közé s még a politikai foglyok nagy része sem panaszkodik másért, mint hogy családjától elválva kell élnie. Igen sok politikai fogly itt Szibériában külön mesterséget tanul meg, s egyesek szövetkező alakítanak műhelyeket és kisebb gyárakat, úgy hogy jövedelmükből otthon maradt családtagjaikat is segítyezik. Leggyakoribb a foglyoknál a veszekedés egymás között, a szesz italok beesempészése s mindenek felett a megszökés, melyre a börtönőrök nagyrészt patriárhális jellegű felügyelete igen bő alkalmat nyújt. Különösen a nagyobb városoktól távolabb eső fogházakból gyakoriak a szökések s Kelet-Szibéria néptelen vidékein igen sok megszokott fogly tartózkodik nagyobb részt az erdőben kóborolva s a magánosan lakó parasztok segítségét véve igénybe. Volt idő, midőn az ily «szegény legények» módjára kóborló szökevények számát 4—5000-re tették s ezek egy része, az inség által kényszerítve, némely helyeken a közbiztonságot is veszélyeztette.

aránylag kevesebben jutnak ide, mert Szibéria telepesei sok helyen hangosan tiltakoznak a fegyenczek ideküldése ellen. Ezért, mintegy 10 év óta már leginkább Sachalin szigetére hordják az elítélteket. Néhány év-tized múlva a szibériai foglyok régi borzalmas képe egészen eltűnik, a nagy ország Ausztráliához hasonlóan művelt vidék lesz, hol természetesen szintén lesznek börtönök, de csak a bennszülött bűnösök, nem pedig a száműzöttek számára.

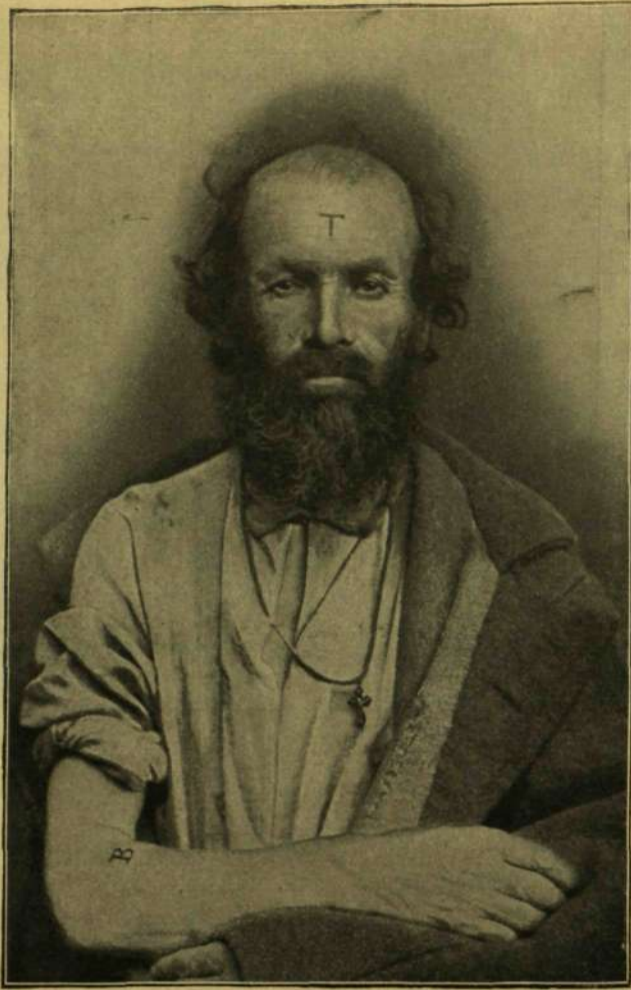
BESSENYEI GYÖRGYNEK EGY ISMERETLEN LEVELE.

Midőn Szabolcsmegye kegyelele emléket állít annak a férfúnak, kinek föllépésétől számítjuk irodalmunk újjászületését: érdekesnek tartjuk bemutatni a lelkes magyar gárdistának egy ismeretlen levelét, melyet lapunk egyik barátja, Puky József kir. kamarás, miniszteri osztálytanácsos volt szíves közlésre átengedni családi levéltárából.

A levél nem foglalkozik közérdekű ügyekkel, tárgya egészen bizalmas, magánjellegű; de jellemzi a kort s igen szép világításban tünteti föl Bessenyei Györgyöt. Mennyi tapintattal, gyöngédséggel s mégis magyaros nyíltsággal old meg egy kényes feladatot. Menteni tudja a fiatal könnyelműség kirúgását, mert nem volt olyan, hogy szennyet hozott volna a nemesi névre, mely — dicsegetésre ama kor felfogásának — nem túrt alacsonytságot.

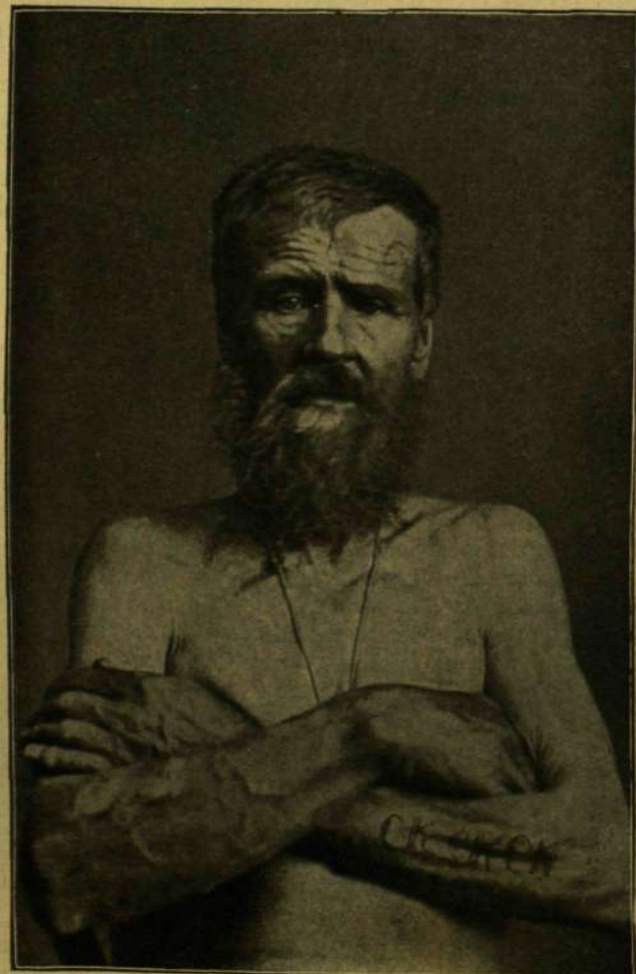
Némi tájékozásul megjegyezzük, hogy az ifjú, kinek érdekében Bessenyei a közbenjáró szerepére vállalkozott, valószínűleg Puky László kávi birtokosnak Szilassy Zsuzsánától született hasonnevű fia volt. Ez ifjabb Lászlónak a fia volt a gyermektelenül elhalt Puky Károly, a politikai író, kinek 1827–1831 között megjelent munkái («Törvénytörés», «Magyar politikai igazgatás» és «Magyar haza») a maguk kora jogi műveltségének színvonalán állottak.

Bessenyei levele következőleg szól: Bizodalmas drága nagy jó uram bátyám! Mihent levelét kaptam, azonnal egész indulatba jöttem tettését s akarattját az úrnak teljesíteni: el töltök mégis egynehány napok, míg az ifiat magamhoz vehetem, mivel hol létét nem tudhattam. Szálláson velle össze jövőn, egyenesen vettem

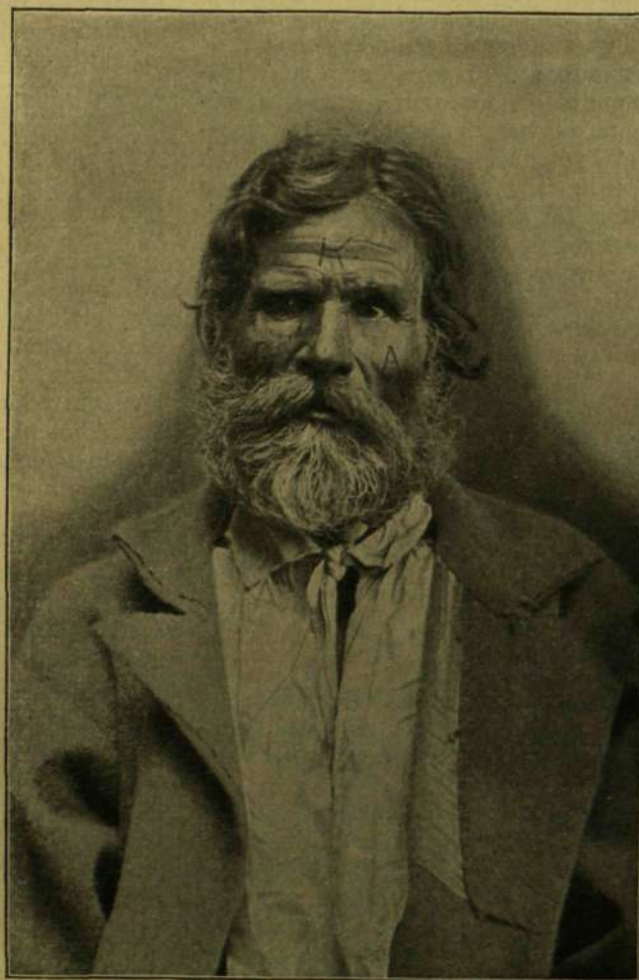

KARAI FOGOLY, MEGJELÖLVE HOMLOKÁN, ARCZÁN ÉS KARJÁN.

kérdőre. Valamit a Religio, Szülékhez való szoros fiúi kötelesség és a betsületnek, nemesi születésnek Törvényei magokkal jót, vagy rosszat hoznak, mint azok szerint élünk, avagy ellenek járunk, eleibe terjesztetem az ötsémnek, Tudtára adván azt is, hogy ha édes atyával ellenkezik, mindenütt szerencsétlen lesz örökre, mivel édes atya oly szép reputációjú férfiú, hogy ötsém uram ha ellene panaszra fakad, mindenütt utálatba jön. Végre mind Lelki ismétetibe, mind betsületibe, mind következő sorsának megmondolásába szorongatván, igen szívesen és barátságosan, meg illetődéssel vallotta ki, hogy eddig semmi egy ok a haza menetetül nem tartóztatta, hanem csak az úrtól való félelem, és szemérem, mivel oly hírekkel töltötte valaki el föl-

KÉNYSZERMUNKÁRA ÍTÉLT FOGOLY UST-KARÁBAN, MEGJELÖLVE HOMLOKÁN ÉS KARJÁN.

FOGOLY A NERCINSZKI ÓLOMÁNYTÁBÓL, MEGJELÖLVE HOMLOKÁN ÉS ARCZÁN.

SZIBÉRIAI FOGLYOK.

dükket, hogy erköltstelen és rossz maga szenvedni volna, mely hír részről méltatlan szenvedés és hamis vád. Ugy vagyon még eddig tudtamra, hogy születésével ellenkező alacsonytságot el nem követett. Fülhgyeyle hallottam, hogy valamely Leánykát kedvelene, de azt is kevéssé; ezért egy ifjú embert nem lehet elátkozni. El tókéllente magát beszédemre hazamenni, minek utána meg fogadtam neki betsületemre, hogy az úrnál érte instálók, hogy keserves szemre való hányásokat, vagy egyéb büntetést ellene el ne kövessen. Az iránt instálók is, méltóztasson az úr, uram bátyám ezen levelemre sebessen válaszolni, és igen kegyesen írni az ötsémről, hogy mutathassam neki a levelet, mert ilyen dologba igen szépen kel járnai, míg az ember bátorságba nem teszi magát. Adósságát ki fizetem és utra is expedialom, mely költség mint mondotta, többre 50 forintnál nem megyen. Szerencsésnek ismerem magamat, ha elégséges lehetek oly érdemes Hazánk fiának mint az úr, szolgáljai, mely satisfactióval magamat kegyességében s Hazafiúi atyafiságos szeretetében is ajánlván, maradok Bizodalmas nagy Jó uram bátyámnak

Bét(s) 30 Janrii 1778
Igaz hív szolgálja
Bessenyei György.
P. S. A Méltóságos Generalis Beleznai úrnak is vettem ezen dolog iránt kegyes parantsolatját, melyet akármely alkalmatosságba is el halgatnom lehetetlen. Meg írta, hogy a költséget meg tegyem, és a dologot végbe vinni el ne mullassam. Méltóztasson tehát az úr a Mgos úrnál is levelével jelentést tenni azon dologról, melyről nálla kérés tet.

EGYVELEG.

* **Sajátságos pillangó** van Kelet-Indiában. A hímnek balszárnya sárga, a jobb piros. A nősténynek e két szín megfordítva van.

* **Manila városában**, hol a Filippini-szigetek idegen forgalma központosul, a legutóbbi időig 45 spanyol, 40 kínai, 19 német, 17 angol, 6 svájci, 2 francia és egy belga kereskedő tartott nyílt üzletet. A kiviteli üzlet főképp czukorral és kenderrel kereskedő angolok kezében van.

* **A legdrágább lakóház**, mely valaha épült, Carnegie amerikai vasgyáros tulajdona. Maga a telek New-York legszebb részében 1.800.000 frtba került; az épület pedig berendezés nélkül több mint 10 millió forintot emésztett föl.

* **A Rothschild-család** összes vagyonát 300 millió font sterlingre, azaz körülbelül 7000 millió koronára becsülik.

BESSENYEI SZOBRA KALLÓS EDÉTŐL.

BESSENYEI GYÖRGYRŐL.

A magyar nemzetnek egy régi tartozását róttá le Szabolcsmegye, midőn közelebb székhelyén, Nyiregyházán érekszobrot emelt nemzeti és irodalmi megújulásunk első bajnoka, a híres nemes testőr, Bessenyei György emlékeztetének megörökítésére. Joggal foglalta le ezt a dicsőséget magának Szabolcsmegye, mert Bessenyei György az ő szülöttje volt s innen, a Tiszának szabolcsi partjáról indult ki nagy sikerű pályájának megfutására, mint az ősrégi nagybesenyői Bessenyei nemes család sarja, melynek elei már a XV. században birtokosok voltak Szabolcsban.

Bessenyei György 1747-ben született Berczelen, hol atya, Zsigmond, már megfogyatkozott birtokú, de még mindig tekintélyes földesúr volt. A családnak két leány és nyolcz fiú gyermeke közül Boldizsár, Sándor és György egymás után tagjaivá lettek a bécsi nemes magyar testőrségnek, melyben jó darabig együtt szolgáltak. György egy darabig a sárospataki református főiskolában tanult, de aztán alig tizenégy éves korában otthon rekedt. Azontúl csak házi nevelésben részesült s ismeretei legfeljebb csak annyival bővültek, a mennyit a házuknál gyakran megfordult előkelő rokonok s barátok beszélgetéseiből elleshettek. 18 éves volt, mikor Szabolcsmegye ajánlatára 1765-ben a testőrségbe felvétellett. Bécsben igen kedvező fogadtatásra talált a daliás természetű s már akkor férfias modorú, szép barna ifjú, ki teljes romlatlanságot, de egyszersmind meglehetősen csiszolatlanságot is vitt oda magával. Bátyjai már ekkor több tekintetben kitértek; Sándornak, mint Milton fordítójának már irodalmi neve is volt. György csakhamar tudatára ébredt elmara-dottságának s annál nagyobb szorgalommal feküdt neki a nyelvek és tudományok tanulásának. S kitartó törekvését fényes siker koronázta. Alaposan megismerkedett a német és francia irodalommal, elsajátította az akkori bölcsészet, kivált Voltaire és Rousseau eszméit, s huszonöt éves korában már egy nagyobb önálló művel, «Agis tragédiájá»-val lépett föl, melynek megjelenése évétől, 1772-től számítjuk nemzeti irodalmunk megújulását.

E görög tárgyú, versben írt színmű még korához mérten is kezdetleges alkotás ugyan, de

azért épen nem méltatlan beköszöntője annak a nagyszabású és sokoldalú írói működésnek, melylyel Bessenyei mindenkorra halhatatlanná tette nevét. Társai közül egész lelkes csoport tömörült a fiatal író köré, kik ő vele együtt arra szentelték minden tehetségüket, hogy addig hátra maradt nemzetünket mennél előbbre vigyék a műveltségben. S hogy Bessenyei mily tisztán és helyesen fogta föl célját és földadatát, semmi sem világosíthatja meg jobban, mint annak a józan elvnek a hangoztatása, hogy műveltség dolgában legyünk mennél inkább európaiak, de egyúttal mennél magyarabbak is. Nem mintául, hanem csak például tekintette ő «társaság» az idegen műveltséget, melyet nem szolgáljalg utánoznunk, hanem faji sajátosságaink fölláldozása nélkül csak követnünk kell.

Agis után következett drámai, bölcséleti, társadalmi és történelmi műveivel már mind inkább s mindegyre tudatosabban hazai alapokra lép. Lelkesen buzgókodik a nemzeti nyelv ügyében, hangosan sürgeti egy magyar tudós akadémia föllállítását, melynek 1781-ben kiadott «Jámbor Szándék» ezimű röpiratában a részletes tervezetét is kidolgozza. Szava még ekkor eredménytelenül hangzott el, de utóbb, bár majdnem egy fél század múlva, mégis testet öltött.

A milyen nagy kegyben állt Bessenyei Mária

Terézia királynőnél, épen oly kevéssé kedvelte II. József, ki addig élvezett gondjait 1782-ben megszüntette. Bessenyei a testőrségből már jóval előbb kilépett, de Bécsben csak ekkor hagyta oda. Előbb Berczelenre tért haza, majd pedig 1785-ben biharmegyei jószágára, Pusztakovácsiba költözött, hol teljesen visszavonulva élte magános napjait haláláig, 1811-ig. Remeteségét 1804 után unokahúga, Anna osztotta meg vele, kitől szintén jelent meg egy kis kötetnyi költemény. Pusztakovácsiban írta legmagvasabb munkáit, melyek közül a «Bihari Remete», a «Természet világa», az «Értelemnek keresése» ma is igen tanulságos olvasmányok.

Eddig csak pusztakovácsi-i sírján volt egy nem régiben közadakozásból állított emléktel; ma Szabolcsmegye lelkes buzgóságából már érekszobor hirdeti a nyiregyházi vármegyeház előtt, hogy jeleseit hosszú idő múltán sem engedí feledésbe merülni a magyar.

BESSENYEI GYÖRGY SZOBRA.

E hó 9-én leplezik le Nyiregyházán Bessenyei György szobrát, melyet Kallós Ede fiatal szobrászunk mintázott. A szépen sikerült szobornál föllállításával Szabolcsmegye rója le hazafias tartozását azon egykori jeles fia iránt, a kinek, mint a magyar nemes testőrség tagjának, olyan nevezetes szerepe volt Mária Terézia udvaránál, s olyan nagy érdemei vannak a magyar iroda-

BESSENYEI GYÖRGY SZOBRA NYIREGYHÁZÁN.

lom újjászületésénél. Ezt a Bessenyeit örökítette meg Kallós Ede művésze.

A bronzból öntött szobor a vármegyeház előtti kis parkban áll Mária Terézia korabeli barokk-stílusú talapzatán, melynek párkányzatát babérlevelekből font fűzér díszíti. A patyi kemény mészkőből faragott 3 méter magas talapzat első oldalán aranyozott füliratban tündököl a *«Bessenyei György»* név, míg hátsó lapján *«Emelte Szabolcsvármegyét»* felirat olvasható. A minden fölölésé díszítéstől ment kőtalapzat Kann Gyula műve és művészi összhangban van az alakkal.

Bessenyei György alakját Mária Terézia korabeli testőr-egyenruhában mintázta Kallós, a mint gondolataiba elmerülve áll kissé előre-hajló mozdulatban. A történelmi hitelességi arcképek alapján készült alak hű mása a daliás testőrtestnek s eligonkolozó, komoly arcához igen jól illik a czipfos paróka, s hanyagul alácsüngő kardja és tarsolya elárulja, hogy itt a haza sorsán tűnődő hazafi áll előttünk, nem a katona. A szoboralak 2 méter nyolcvan centiméter magas és egy hazai ércöntő-műhely sikerült munkája.

A művészi érzékkel alkotott szobor jelesebb nyilvános szobraink számát szaporítja s éppen úgy becsülésként válik mesterének, Kallós Ede-nek, mint az ugyancsak ő általa mintázott német-palánki szent István-szobor, melyet az ezredévi ünneplés alkalmára állítottak föl s melyről már annak idején dicséretleg emlékeztünk meg. Bessenyei Györgyöt ábrázoló legújabb szobrán határozottan szembetűnik szép tehetségre való ismeret, melytől még bizonyára több nagyobb szabású alkotást várhatunk jövőben is.

Paur Géza.

AZ AKADÉMIA NAGYHETE.

Évről-évre május hava első hetében tartja nagygyűlését a Tudományos Akadémia, s a legközelebbi vasárnapon az ünnepélyes közléssel fejezi be. A nagygyűlés május 2-ikán kezdődött és 7-ikén fejezi be a közlést.

Az osztályok értekezlete. Az Akadémia három osztálya május 2-án külön-külön gyűlt össze tanácskozással, hogy megállapítsa a nagygyűlés elé terjesztendő javaslatokat a pályadíjakról, a jutalmazásokról és a tagok jelöléséről.

Az első osztály megállapításai a következők:

A *Sámuel-díjat Gombocz* Zoltán: «A vogul nyelv idegen elemei» című dolgozatának ítélte oda az osztály. A *Gorove-díjra* (A művészet és az erkölcs viszonya) öt pályamunka érkezett, de a díjat nem adják ki, hanem kitűzik újból. A *Nádasdy-jutalomra* 31 elbeszélő költemény pályázott, a jutalmat az osztály nem adja ki. Hasonló javaslatot tettek a *Bulyovszky-jutalomról* is, melyre 16 költemény érkezett be.

Új pályakérdések lesznek: Az 1899. évi akadémiái nagy jutalom (200 arany) és a *Marczibányi-mellékjutalom* (50 arany) az 1893–1899 évközben megjelent, a *nyelvtudomány* körébe tartozó munkák legjobbjának. Pályaműve 1900 január végéig küldendők be. — *Kisfaludy Sándor* élete és munkái, határnap 1899 szeptember 30. Jutalma a Lévy-alap 1894–98 évek egyesített kamataiból 1000 forint. — «A magyar nyelv török elemeit tárgyaló munka». Jutalma a Lukács Krisztina-alapítvány 1897. évi kamataiból 1000 forint. Határnap 1899 szeptember 30. — A *Péczyregény-pályadíjra* 1897–98. években megjelent, magyar történelmi tárgyú vagy háttérű regények pályázhatnak, másodsorban pedig a magyar társadalmi életből írt regények, akár komolyak, akár humorosak, vagy satirikusak. Határnap 1899 szeptember 30. — A *Bródy-féle alapítvány* 3000 forintnyi jutalma az 1900. évi nagygyűlés alkalmával oly publicisztikai mű megjutalmazására fordítandó, mely az utolsó három év folyamán nyomtatásban megjelent. Határnap 1899 december 31. — «A munkás-betegségügyének állása hazánkban, fejlesztés feltételeinek és eszközeinek részletes megjelölésével». Jutalma a Dora-alapból 50 arany. Határnap 1900 szeptember 30. — «A mezőgazdasági üzemek nagyságának hatása a népesedésre hazánkban, az ország egyik jellegzetes vidékének beható megfigyelése alapján». Jutalma az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság alapítványából 500 forint. Határnap 1901 szeptember 30. — «A közraktári intézmény jelentősége a magyar mezőgazdaság szempontjából» stb. Jutalom a Dora-alapból 50 arany. Határnap 1900 szeptember 30.

Az ülés végén a jelöléseket ejtették meg. Az osztály levelezőtagoknak ajánlja a következőket: *Balassa József, Szilassi Móricz, Bayer József, Herczeg*

Ferencz, Kozma Andor, Endrődi Sándor és idős *Szinycsei József, tiszteleti tagul Szász Károly r. tagot, kultagul Naville* Edét.

A második osztály tanácskozását *Pauler Gyula* elnök vezette. A tagok között *Wlassics* és *Plósz* miniszterek is megjelentek. Az Akadémia 200 aranyos nagy jutalmának odaítélése az idén a második osztályt illette. A bírálók a jutalomra *Concha Győző* egyetemi tanár «Politika» című művét ajánlják; a Marczibányi-mellékdíjra *Vargha Gyulát* «A magyar hitel és hitelintézetek története» című művét.

Ezután az új pályázatokat hirdették ki: «Az Árpád-kori királyok udvartársának története». Jutalma 100 arany a Gorove-alapítványból. — «Moldva és Oláhország viszonya Magyarországhoz és Erdélyhez Nagy Lajos korától a belgrádi békekig». Jutalma 1000 forint a Lukács Krisztina-alapból. — «A Szent Ferenc-rend története Magyarországon 1526-ig». (Másodsor.) Jutalma 1000 forint az Oltványi-alapból. — «A magyar kir. kormányzások szervezete és működése III. Károlytól 1848-ig». Jutalma 1000 forint a Péczy-alapból. — «A neoaquistica commissio szervezete, működése és hatása 1745-ig». Jutalma 600 forint a Vigyázó-alapból. — «A kiskereskedés különböző alakjainak versenye egymás közt és a fogyasztási szövetkezetekkel és verseny közgazdasági és szociálpolitikai következményei». Jutalma 1000 frank a Magyar Kereskedelmi Csarnok Széchenyi-adományából. — «A cheque-forgalom fejlődésének feltételei». Jutalma 1000 frank a Magyar Kereskedelmi Csarnok Széchenyi-adományából. — «Közép-Európa utolsó három népszámlálása demográfiai részének főelvei». Jutalma 750 forint a Pollák-alapítványból. — «A magyar jobbágytörténete 1514-től Mária Terézia koráig». Jutalma 600 forint a Vigyázó-alapból. — «Az állandó magyar hadsereg felállításának története III. Károly korában». Jutalma a Vitéz-alapítványból 40 arany. — «A magyar alkotmány története a legrégibb időkől 1849-ig». Jutalma a Fáy-alapítványból 3000 forint. — «A XVII. és XVIII. századi angol moralisták elméletének kritikai ismeretése». Jutalma 100 arany a Gorove-alapból.

A tagajánlásokból az osztály nagy érdeklődéssel szavazott azokra, a kiket a nagygyűlésnek megválasztásra ajánl. *Tiszteletbeli* tagokul ajánlja az osztály *Forster* Gyulát, gróf *Zichy* Jenőt; *rendes* tagoknak *Czobor* Bélát, *Zsilinszky* Mihályt; *levelező* tagoknak *Borovszky* Samut, *Szendrei* Jánost. Kisebbségben maradtak *Bekics* Gusztáv (23 igen, 14 nem), *Pisztory* Mór (14 igen, 22 nem), *Mahler* Gusztáv (19 igen, 18 nem), *Hörk* József (13 igen, 21 nem), *Király* Pál régész (14 igen, 20 nem). — *Külső* tagoknak ajánlották *Pessina* Enriko olasz büntető-jogászt és *Stein* Lajos berni magyar születésű tanárt.

A harmadik osztály, melyben *Than* Károly elnököl, a legkorábban készült el tanácskozással. A pályadíjak közül az osztály a *Lévy*-jutalmat nem adja ki, a *Vitéz*-jutalmat a «Natura inditio confirmat» jellegű pályaműnek ítélte oda. Az új pályátételek: «A mezőgazdasági növények vetőmagjai tenyésztésének jelentősége». Jutalma 1500 forint a Forster-alapítványból. — «A viziumat szerepe a közlekedés eszközök sorában». Jutalma a Fáy-alapból 3000 forint. A jelölésekkel is gyorsan végeztek. *Tiszteletbeli* tagokul ajánlja az osztály: *Krusper* Istvánt, *Levelező* tagokul: *Bugarszky* István, *Tóth* Béla, *Mihely* Lajos, *Pertik* Ottó, *Tormay* Béla, — *külső* tagokul: *Freyinet* francia hadügy-miniszter, *Fuchs* Lipót, *Klein* Feld, *Nernst* Walther és *Seeliger* Hugó ajánlatokat.

A három osztály által ajánlott, s fentebb elősorolt új tagjelöltek felett az összes ülés szavazása május 5-ére tüzetett ki.

Május 3-ikán az Akadémia összessége ült össze báró *Eötvös* Loránd elnöke alatt. Az osztályok megtették előterjesztéseiket, a nagygyűlés pedig megállapította a vasárnapi ünnepi gyűlés sorozatát. Az osztályoknak a pályázatokra vonatkozó jelentéséből még ezeket említjük: *I. osztály*: A *Nádasdy-jutalmat* (elbeszélő költemény) most sem adják ki. Legjobb a «Don Quijote» című költemény, utána következnek «Szilágyi és Hajmási». — *II. osztály* javaslatát, hogy az eredménytelen pályázatok következtében a kifűzött kérdések kidolgozására ismert tudósok szólíttassanak föl, a nagygyűlés elfogadta. Az Akadémia *Thalóczy* Lajost bízta meg a magyar nemzet története 1301-től I. Mátyásig című munka megírásával. A mű 1910-ben lesz kész. A *Bük* László-jutalommal az akadémia *Komáromy* Andrást bízta meg *Erdély történetének* megírásával, a nemzeti fejedelemség idejében. — *III. osztály* javaslata szerint a *Vitéz*-jutalmat a «Natura inditio confirmat» jellegű műnek ítélte, melynek szerzője: *Daday* Jenő, egyetemi tanár.

Az egyetemi hallgatók részére kitűzött jutalmak az idén a következő egyetemi ifjak kapják: *A budapesti* egyetemen: *Suhajda* Lajos és *Madzsar* Imre, a *kolozsvári* egyetemen: *Szodolny* Gyula és *Szabó* Márton, a *zágrábi* egyetemen: *Sufflay* Milán.

A május 7-iki közlés tárgyait így állapították meg: 1. Elnöki megnyitó-beszéd, *Eötvös* Loránd báró akadémiái elnökötől. 2. Jelentés az Akadémia 1898. évi munkásságáról, *Szily* Kálmán főtitkáról. 3. Brassai Sámuel emlékezete, *Concha* Győzőtől. 4. Az olasz kerámia remekművei a renaissance korában, *Wartha* Vinczelel.

Május 4-ikén az igazgató-tanács gyűlt össze báró *Eötvös* Loránd elnöke alatt, ki kegyeletes emlékezés kíséretében bejelentette gróf *Apponyi* György igazgatótanácsos halálát. Erdemait az ülés jegyzőkönyvében örökítették meg, helyét pedig egyhangúlag gróf *Teleki* Gézával, a magyar történelmi társulat elnökével töltötték be. Tudomásul vette végül az igazgató-tanács, hogy a számadások minden tekintetben kifogástalanok, és köszönetét nyilvánította a magyar földhitelintézetnek a pénzkezeléssel járó fáradozásért.

A HIRLAPIRÓK NYUGDÍJINTÉZETÉNEK KÖZGYŰLÉSE.

A magyarországi hírlapírók nyugdíjintézetének április 30-ikán végbement közgyűlése a tizenhét éves intézetnek nemcsak folytonos anyagi gyarapodásáról számolt be, hanem tanságát nyújtotta annak az erkölcsi gyarapodásnak is, melyet az évtizedek alatt úgy egész irodalmunk, mint szorosabban vett hírlapírásunk szerzett magának. Két miniszter beszélt erről a meggyőződés és elismerés legmelegebb hangján.

A közgyűlésen *Falk* Miksa elnököl; *Molnár* Antal titkár olvasta föl az évi jelentést, fölémlítvén abban az év folytán az intézethez érkezett adományokat. Fölémlítve, hogy *Berezik* Árpád legújabb színműve, a «Himfy dalai» első előadásának tiszteletdíját az intézetnek engedte át. Azokról a nagylelkű alapítványokról, a melyeket *Andrássy* Dénes gróf és neje páratlan bőkezűségének köszönhet az intézet, a jövő évben fog a közgyűlésen beszámolni az igazgatóság jelentése. A múlt évi összes adományok összege 11,407 frt. Az intézet tavalyi jövedelme 54,018 frt, kiadása 10,618 frt, az elért nyereség 43,400 frt. Az intézet vagyonának kamatozó főrészei 693,348 frtra rúgnak. A rendes tagok száma az év végén százharminnyolc volt. Az igazgatóság jelentésében foglalt indítványokat elfogadta a közgyűlés.

Nagyérdékű volt a közgyűlést követő lakoma a Royal-fogadóban. Jelen volt ott *Szell* Kálmán miniszterelnök is, ki ékes szavakkal dicséretet a magyar hírlapíróknak, és *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter, ki régi alelnök az egyesületnek, s mint hírlapíró választották meg.

Az első felkötéstől *Falk* Miksa elnök mondta, s az intézet évi jelentését azzal egészítette ki, hogy az intézet vagyonát a múlt év vége óta, melyről az évi jelentés szól, mostani máris 20,000 frtal gyarapodott, s így ma már 720 ezer frt. Megemlékezett az intézet alapítása körül fáradozott *Tórs* Kálmánról s az intézet tagjainak áldozatkészségéről. A közönség rokonszenve emelte föl azonban az intézetet, s azt hiszi, hogy azért is fordult felőly bőkezű a közönség, mert a politikát kizárta köréből. Mégis most itt van köztünk a miniszterelnök, a kiblen kitünő államférfiút üdvözlünk, kit ebbe a körbe mint kitünő hazafit hívunk meg, ki a magyar művelődés érdekében folyó harcban három évtized óta az elsők közt foglal helyet. *Szell* Kálmán miniszterelnökre üríti poharát.

Nagy éljenzés hangzott, s mikor *Szell* Kálmán fölemelkedett, hogy válaszoljon, az éljenzés megint megújult.

Szell Kálmán miniszterelnök azzal kezdte beszédét, hogy már fiatal korában is sokat tanult *Falk*-tól, mint a «Pesti Napló» Fk jegyű híres ciklikör-jától. Most ismét tanult valamit: egy dolgot, a mit csak nehezen hisz el, s egy másikat, a mi esodalkozással tölti el. Egyik: azt mondja *Falk*, hogy e társaságból ki van zárva a politika. Pedig ha itt végig nézi, kétféle jellemző. (Számos képviselő és politika író volt jelen.) A másik: hogy ennek a társaságnak nincs adóssága. E két dolog közül egyik sem magyar tulajdonság. (Derűltség.) Szívesen jött ide ő, a ki mindig azt vallotta, hogy a szellemi munka emeli föl az embert legjobban. A szellemi munka — úgy mond — a melyet önk teljesítenek, egyike a legnehezebbeknek, egyike a legmagasabbaknak. A legnagyobb ünfeláldozás kell hozzá, ez a munkát végezni, a hol, ha minden meg is van, egy nincsen meg: a nyugalom és az idő. Olyan hírlapírók is még nem ismertem, a kinek ideje lett volna. (Derűltség.) És ez egyike azoknak a sok dolgoknak, a melyek engemet is önmagukhoz vonzanak és önmagukhoz kötnék, mert én is, fájdalom, azok közé tartozom, a kinek talán sok egyébök sincs, de egy bizonyos: időm, az nincs. (Élénk derűltség.) Nagy tisztelő voltam mindig és vagyok ma is a sajtónak és különösen a magyar sajtónak, a melynek nagy hivatá-

sától és nagy missziójától már gyermekkorom óta áthatva voltam. Megmutattam e tiszteletet akkor is, a mikor nem voltam hatalmas, a mikor nem volt szükségem arra, hogy támogassanak (Igaz! Úgy van!), vagy nem volt szükségem arra, hogy engem éppen nem, vagy kevésbé támadjanak. (Úgy van!)

De egyet nem tudnak — és ezt most megmondom. (Halljuk! Halljuk!) Az első polgári foglalkozás, az első professzió, a melybe én belemertem, a szerkesztőség. (Halljuk! Halljuk!)

Kora ifjúságomban — egy emléket idézek csak fel magamban, de nekem kedves ez az emlék; — ambicionáltam, hogy abban a gimnáziumban, a melyben tanulmányaimat végeztem — talán t. barátom *Rákosi* Jenő is emlékszik még rá, — önképzőkör alakuljon és lapot adjon ki, s aztán igen megtisztelve éreztem magamat, a mikor annak szerkesztőjévé engem választottak. (Derűltség. Éljenzés.) Akkor 16 éves voltam és azt a lapot «Bimbófűzér»-nek hívták. Ez volt első szellemi szárnypróbálgatásom. Azokból a bimbókból, a melyeket akkor egymáshoz fűztem, bizony kevés róza fakadt: gyümölcs még kevesebb érlelődött a virágból; de azért édes az emlékezés reá és belőlem soha semmi sem fogja elenyészteni annak emlékét, milyen büszke voltam arra, a mikor az első novellát megírtam. (Derűltség. Tetszés.)

Ma komolyabb dolgokkal foglalkozom; és hogy én legyek az egyedüli politikus ebben a társaságban, (Derűltség. Tetszés.), hát én politikát is akarok csinálni. (Halljuk!) Talán megengedik; nem tartozom a disciplina alá és így nem vétekezem az alapszabályok ellen, ha politikával foglalkozom is, de nagyon rövid leszek. (Halljuk! Halljuk!)

Nagyon jól tudom, hogy mindenkinek, a ki egy ország ügyeit vezeti, a sajtóra, annak lelkesítő erejére szüksége van, de senkinek talán annyira, mint a magyar államférfiúnak, azon nagy nemzeti érdek védelmezésére, fejlesztésére és érvényesítésére szempontjából, a melyek gondjaira vannak bízva. (Igaz! Úgy van!) És szükségünk van nemcsak a támogató sajtóra, hanem — és talán még inkább — a kritizáló sajtóra. Tessék nekem elhinni, mi, a kik önk előtt csak «besscs anyag» vagyunk (Derűltség.), a kiket önk kezelnek, — én is azok közé tartozom — nem félünk attól, akármilyen erős, akármilyen szigorú ítéletet olvasunk; csak egy bánt, és ez azután repulvis erővel is bír, nemcsak pszichikailag nem kellemes, de magára az ügyre, a melynek gondozása forgószóba, is ártalmas, és ez az: ha nem igazságos, ha nem objektív az az ítélet. De én a magyar sajtó kiváló jellemvonásának tartom azt, hogy keresi, védi, támogatja és őrzi az igazságot és ezért biztató név néve az önk kegyes és szíves fogadása. (Éljenzés.)

En el vagyok határozva a magam útján menni; kifizetem az ez, a mely felé indultam, kifizetem az irányt, megjelöltem nagyjában az eszközöket, ezekről nem mondom le. Lesz-e siker, az Isten kezében van. Én Horatius-szal tartok: «Tedd meg kötelességedet, többet ne tegy! A többit tegy meg az istenek!» És ha sikerül, a mire becsülettel töreksem, hogy a mint *Cicero* egy levelében írta: «virtute duce, comite fortuna» megállhassam helyemet, ezen kizűdek és ha Isten sikerre vezet, boldog leszek és becsülettel törekvéseim mindig örülni fogok és bátorítani és erősíteni fog, ha az önk támogatását megnyerem. (Élénk tetszés, éljenzés.) Önökre, a magyar sajtóra és a magyar sajtónak ezen virágzó egyesületére és ennek kicsücsösödésében a magyar sajtó nesztörára, ezen egyesület elnökére, *Falk* Miksára ürítim poharamat. (Hosszas, élénk éljenzés.)

Neményi Ambrus *Hegedűs* Sándor alelnököt köszönti föl. Nemcsak az alelnököt, hanem a minisztert is ünneplik *Hegedűs*-ben, a kinek minisztersége díszre az egész újságírói karnak. (Éljenzés.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter halálának ad kifejezést azon valóban testvéri szeretetért, melylyel őt a hírlapírók most is kitüntették. Bocsánatot kint *Neményi*-től, de ő nem mint miniszter, hanem mint ember intézet alelnöke, ezen jognál fogva van itt, s mint házigazda a vendégeket akarja felköszönteni. Vendégek a hírlapírók nyugdíjintézetének két testvéregyesülete: az «*Oththon*» és a «*Budapesti újságírók egyesülete*». Azt a testvéri szeretetet és egyetértést, a mely az egyének közt megvolt mindig, de a mely az egyletek között is most fokozottabb mértékben van meg, mint volt előbb, ezt a testvéries egyetértést, a mely előmozdítja valamennyi egyesületnek erősödését, jó hírnevét, gyarapodását, az egyesületek első sorban elnökeiknek köszönhetik. (Éljenzés.) Már most természetes, hogy én, mint a nyugdíjintézet alelnöke, csak nem követhetem el azt a hízgelést *Falk* Miksa igen tisztelt elnökünkkel szemben... *Falk* Miksa: Miért ne? (Zajos derűltség.) *Hegedűs* Sándor: Mert tőle hallottam azt az anekdotát, mikor egy közös barátunknak — szegény meghalt már — egyik deputációját a másik után gratulált valamibe s az egyiknek végre azt mondotta a szónok: «Már bocsánatot kérek, tudjuk, hogy a szerénységűt sérti, ha még tovább dicsérettel halmozzuk el...» félbeszakította és azt mondta: «Folytassa

Egykori festmény után rajzolta Cserna Károly.

BESSENYEI GYÖRGY.

Szell Kálmán miniszterelnöknek a lakomán a hírlapírókra mondott beszédével a külföldi sajtó is élénken foglalkozik és örömet ad hozzá visszhangot.

Bécsből *Singer* Vilmos, a «Neues Wiener Tagblatt» szerkesztője *Szell* Kálmán miniszterelnököt a következő távirattal intette: «Mint a sajtókongresszus elnöke legfőbb köszönetemet bitorokodom Nagyméltóságodnak kifejezni azért a szabadlövű méltóságért, a melyben Excellenciád a magyar újságírók bankettjén a mi hivatásunkat részesítette.»

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Regénytár»-unkban ma kezdjük meg «Az utolsó Lánghy» című költői elbeszélés közlését, mely 1897-ben, mint az Akadémia Nádasdy-díjért versenyzett pályamű, dicséretet nyert. Magát a pályadíjat, melyet 1863 óta csak három ízben adott ki, 1897-ben Erdélyi Zoltán «Vesztett boldogság» című verses regénye nyerte el, melyet «Regénytár»-unk még ugyanazon évben közölt. Most a megdicsért pályaművet közöljük, melynek szerzője, dr. *Tavasz* Antal, régi aradmegyei családából származott, de már hosszabb idő óta Amerikában él s főleg közgazdasági tanulmányokkal és közgazdasági cikkek írásával foglalkozik. Ilyen dolgozatok koronként hazai lapjainkban, nevezetesen a «Pester Lloyd»-ban is jelennek meg. «Az utolsó Lánghy» költői értékét illetőleg biztassuk ez alkalommal az Akadémia bíráló-bizottsága egyik tagjának, *Baksay* Sándornak a mű jelesebb tulajdonságait méltató következő megjegyzéseit:

«Egy pessimista lélek remekbe indult darabja. Egyszerű tiszta beszéd, kedves, könnyen folyó sorok. Napfényben ragyogó jóságos, melynek gerincein fagyasztó árban szakad alá a gleccser. Egy temetési szertartás végső jelenetével kezdődik, a mint a hatalmas Lánghy, a dűszgazdag, de jó szíve, adakozó keze miatt koldusbotra jutott Lánghy övegye és fia koldusan mennek a fővárosra. Vagyongyukból csak egy csekély összeg maradt meg s ehhez *Endréné* jöki képzettsége, műveltsége, munkáért és kedve, melyben bízva alkalmazást keresni indul. De nincs szerencse. Az úri, nagy nevé miatt sehol sem kap alkalmazást; a hol kap, csak becsület árán kaphatna.

«Szép tiszta nyelvét a darabnak választékos rímek szép hasonlatok ékesítik. Van egy pár szép új hasonlat, természetes, minden nagyvász és mesterkedés nélküli hasonlatok. A rövid, életképszerű mese, tartalmánál fogva, távol áll attól, hogy az elbeszélő költemény megfelelő rangjára jogot tarthatna, s ha

bírálat mégis foglalkozik vele, ezt szép nyelvének, alakjának s a kivitelbeli ügyességnek köszönheti. Mert a mit elmond, olyan szépen mondja, hogy az ember szinte elhiszi, ha valótlán is.»

A **Budapesti Szemle** májusi kötetének bő tartalmát a szociálista elvekkel foglalkozó nagyobb dolgozat első közleménye nyitja meg: «Pillantások a jövő századba» czimben.

Jóbb Lajos egy angol könyv tartalmát ismerteti benne, tíz szociálista írónak fejtegetését a jövő századnak a munkás-kérdésre vonatkozó teendőiről. *Wertheimer* Ede folytatja «Az 1811–12-iki magyar országgyűlés» czim alatt megkezdett korrajzát eddig kiadatlan okiratok alapján. *Kunoss* Ignác a török népirodalom ismertetésével adja «*Naszreddin* hodsa tréfáit». *Mahler* Ede a Franklin-Társulat és Révai Testvérek közös kiadásában megjelent «Nagy kedves világtörténetet» ismerteti. Elbeszélést *Ouida*-tól találunk «Egy flandriai kutya» czimben, angolból *Orlai* Antal fordította. Nagyon érdekesek a kötet költeményei: «*Szabad-ságharcunk német dalnokai*» czim alatt hat darab *Hartmann* Móricztól, a jeles német költőtől, ki 1848–49-ben lelkes győnyörűséggel fordult Magyarországra felé s rajongva kérte költeményeiben a rokonszenvet német honfitársaitól Magyarországnak. *Kozma* Andor fordította le a költeményeket, s bevezetését elmondja *Hartmann* Mór rövid életrajzát is. Csehországi német földön 1821-ben született. Ausztriát nem szerette, mert a nagy-német eszméért lelkesült. Ezért Bécsben 1847-ben porba is fogták. 1848-ban bevásárolták a frankfurti parlamentbe. Frankfurtban írta és adta ki egy kötetben 1849-ben «*Reimchronik des Pfaffen Mauritius*» czimben rólunk szóló dicsőtő dalait. Később Svájcban és Párisban élt, 1868-ban visszatért Bécsbe s ott 1872-ben halt meg. *Kozma* Andor által szépen fordított költeményeiből a következőket vesszük át:

I.

Kelet népe.

Van egy népe napkeletnek —
Annak az erében úgy forr,
Ugy pezsg, mint a nemes új bor
Tüze lelkes érzületnek.

Van egy népe napkeletnek
Itt él az már ezer évig
S éljen mind a világ végig,
Mint rontója rút cselekednek!

Van egy népe napkeletnek —
Beh bús volna sorsunk már ma,
Ha e hős nép itt nem állna
A kapunknál őrizetnek!

Van egy népe napkeletnek —
Szenvedést és megállást!

KWIZDA FELE Restitutionsfluid

35 év óta udvari istállóban, a nagyobb katonai és polgári istállóban használatban, nagyobb fáradság előtt és utáni erősítőre, rángatózásnál, az idegek megrongálásánál, a lovakat az időmúlással kiváló tevékenységre készít. Valódi csak a fenti tulajdonság, kapható Ausztria-Magyarország összes gyógyszertárában és drogeriáiban. Főraktár Magyarországon: **Török József** gyógyszerész Budapest, Király-utca 12. szám. 8170

Franz Joh. Kwizda os. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító, kérileti gyógyszerésznél Kornburg, Bécs mellett.

Crème Ideale
A bőr szépségéért ajánljuk, mely az eddigi készítményeknél minél is sikeresebb használatával, nappal is sikerrel használható.
Egy téglát ára 60 kr.

Crème Ideale szappan
A legkedveltebb virágillatokat tartalmazza a legfinomabb összetevőkből készült.
1 db 35 kr., 1 doboz 3 db 1 frt.

Ideale-Hölgypor
virágilla-óklal készíte, kedvence a hölgyvilágnak, bőrszépítő. Ezen **Hölgypor Ideale** jól tapad a egyaránt a bőrre és a hajra is, képzik a bőr poros voltát feloldani.
1 gy. doboz ára 1 frt 50 kr. Naponta postai szállítással minden irányban.

SCHWARTZ illatszertára
Temesvár
Hygien. oszm. Laboratorium.)

HÖLGYEIM!
Nem kell az arcotörést elhanyagolni, hanem megelőzni azt, vagy naponta a szőpót vagy más tisztítást foltozást előidézni, használják a **Mille Fleur Crème**et. Próbá tégy 50 kr. hozzávaló könyveket, váj, szappan 40 kr. Poudre fehér r. rózsaszín 1 doboz 60 kr. Nem eléggé ajánlom hölgyeimnek homlok körmöket, mely a legújabb 10/11 alát a rúzsokat a homlokról töltéses kisimítja, nappal vagy éjjel alkalmazható, darabja utatissal 1 frt 50 kr. Biztos eredmény és ezikem ártalmatlanságért köszönetem. Utánérj melléi köl. kóm. MANDL IDV. Budapest, Bethlen-utca 12. sz. 8082

Párisi hajápolási szerek:

«Viola» hajfajlatító-tej.
Teljesen ártalmatlan kintő hatású.
Ára 1 üveg 1 korona.

«Viola» hajszesz.
A hajjal legkevésbé nem szárítja ki, miert is ennek alkalmazásánál a haj tökéletességét nem kell tartani.
Ára 1 üveg 1 korona.

«Viola» Tanno-chinin-pomádé.
A haj ápolására szolgáló kintő hatású gyógyszer.
Ára 1 téglényle 1 korona.

«Viola» antiszeptikus fogpor. Ára egy doboz 60 fillér.
«Viola» antiszeptikus fogvíz. Ára egy üveg 60 fillér.

Kapható: 8215

GEML-féle gyógyszerárban
az «Arany kereszt»-sz.
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

Ninon de Lenclos
A világhírű történelmi szépségnek titkáról emíndig szép és fiatalok maradni végre lehellett a lepel és a világhírű Ninon-pipere- és széplőszerek alakjában mindenki megszereheti **STEINER MIHALY** az fekete sashoz címzett városi gyógyszerárban Temesvár-belváros és szeminárium-templommal szemben.

Ninon kéz- és arczenőcs a világ legjobb arczenőcs, amely csodálatos jótékony és biztos hatása folytán minden egyébb arczenőcsöt kiszorított, a legbiztosabb és leggyorsabb elváltozást minden szőpót, májfoltot, bíbrest, bőrtakát, pattanást és a kéz- és arczör minden egyéb tisztáltságot és betegséget és hátsa még soha nem maradt el. Egy téglát 60 kr.

Ninon kéz- és arczsappan (Savon de Ninon) az egyetlen arra, hogy a kéz- és arczör tisztítsa, rendkívül puhítsa és finomítsa, de a mellet teljesen ártalmatlan legyen, azért különösen a Ninon arczenőcshez csakis ez a szappan használtsák mosónak. Ára 40 kr.

Melyik a legjobb arcpor a világon?
Ezt a kérdést halljuk vagy százszor naponta! Nos, e talány meg van fejtve: Vegyen Ön Nagysád a bíres **Ninon-arcporból** (Poudre de Ninon) és ömaga fogja ezentul ezen kérdésre választani, mert ez egészen jól fedi a bőrt, alig észrevehető rajta és mégis gyönyörű fényt és üdülést kölcsönöz és a mellet egy teljesen ártalmatlan arcpor, mely eddig fölülmulhatatlan. Három színben kapható. Egy eredeti doboz ára 1 frt.

Ninon-Crème szirtalan arczenőcs (nappal is használható), a leggyorsabb és legerősebb szer az arc- és kéz minden tisztáltsága, még a legerősebb kiütések orr és arczörösége, kétségképpen ellenhatása gyors, eredménye biztos. Egy eredeti téglát 1 frt 50, próbátéglát 1 frt. — Ezen eddig felül nem múlt és az egész világon legjobbnak díszert széplő szerek, csakis a városi gyógyszerárban Temesvárott kaphatók és minden darab szeggel és néveléssel van ellátva, óvakodjék tehát mindenki a rossz és ártalmas hamisításoktól. Széklődés naponta, keddnaponként 3 frton felül nem számítatik «magolós» 5 frton felül bérmenté küldés. — Nagyobb rendeléseknél engedmény. 7898

Raktárak Budapest: **Török József** gyógyszerész, és az ország minden nagyobb gyógyszerárban.

Az előkelő hölgyek figyelmébe.
A legizlésebb női angol kosztümöket készítenek saját műtermükben **Schneller és Kozma** női angol- és férfi szabók Budapest, „Royal“ nagy szálloda.

LIPIK-FÜRDŐ
8112 Slavóniában.
Egyetlen jód tartalmú alkalikus hóforrás (64° C.) a Kontinensen.
Kitüntette: Budapest 1895. és 1896., London 1893., Bécs, Róma 1894. és Brüssel 1897. az első díjakkal.
1893. óta Lonjavágyi vasúti állomás (Dagossellon át), Indulás Budapest felé reggel 7 óra 15 perccel; érkezés Lipikre 6 óra 45 perccel. U. Románia felé, Belgrádból, Szerbiából, Boszniából, Bród Novátán át. Anonívól a déli vasúti állomás. Felhívás Lipik-Kanizsán és Barcon át. (1898. óta zónatarifa.) Visszatérés minden irányban nappali gyorsvonatokkal.
A lipiki hóforrások, természetes 64° C. magas hőmérsékletű, gazdag nátrium tartalmú (magyar Emu), továbbá azoknak jódal való összeköttetésüknek fogva, ivó- és fürdési célokra. Kintő hatásuk mindennemű hurutos bántalmaknál (gége gyomor, bél- és hólyaggyulladás, köszvényes és osztoos bajoknál, ischiasnál, csontbajoknál, valamint a miyigyek, bér- és vérbetegségeknél, görvélgyör stb. Modern fürdőhely, pompásan kiállított porcellán, márványfürdők stb., tiszta fürdők (legárta), basszinfürdők, fényesen berendezett szállodák, új gyógyterem, zongora- és társalgóterem, étterem és kávéház; renke széles fedett sétány hazaköltés a helyszínről és a nagyvárosban parkban villamos világitás. Kintő fürdőszekker.
Hivatalos fürdővezető: dr. Semerey Bertalan.
Jóhadvisz szétválású egyenesen a forrásról. — Magyarországi források: Edesky L. Mattoni és Wille Budapest.
Bővebb felvilágosítások valamint fürdőleírásokkal szolgál a fürdőigazgatóság Lipiken.

Látkepes levelezőlapok.
Gyűjtők figyelmébe!
100 db válogatott budapesti és külföldi virágos, Rococco, gyermek, cicázás, Angol kártyák művészi kivitelben, husvéti, történelmi és alkalmi levelezőlap, kívánatra vegyesen összeállítva 2 frt 50 kr. az összeg előleges beklődése mellett bérmentve.
Levelezőlap-albumok 1 fttől feljebb. **Klein Vilmos** papírkereskedése Budapest, VIII., Kerepesi-ut 73. a Debrecezen szállodalával szemben. Telefon 61—01. Cze-ginkre ügyelni tessenék! 8081

A női szépség
A női szépség (az ideális szépség) egyik legnagyobb és leghatásosabb kincsét egyetül a **Blaha Lujza pipere eréme** képezi, mert ez teljesen ártalmatlan és szirtmentes, miert is nappal használható, esetleg, szimbiás sétára menés előtt a legalkalmasabb. Kiváló jószágát legjobban igazolja az, hogy Br. Splényiné: Blaha Lujza önmegpelt nagy művésznőnek képzene pipere szesz. — 1 téglát 1 frt 20 kr. hozzá Blaha Lujza arcpor (erem, fehér rózsaszínben) 1 doboz 80 ar. és szappan 1 db 50 kr. Eredeti minőségben kapható közvetlen a készítőnél:
Déval SZÖLLÖSY ISTVAN, gyógyszerésznél Budapest, I. ker., Krisztina-körút 32. A ki postai ártalmatlan és azonnal megküldi használati utasítást. Raktár: **Török József** gyógyszerár, «Opera» gyógyszerár.

Czerny készítményei
együttállón fölülmulhatatlanok!

OSAN Legjobb a szájnak és fogaknak. Antiszeptikus, konzerváló tisztító, egészséges, kellemes és jóval fölülmulja az eddig ismert legjobb fogkezelő **OSAN**-szájviz fűvegékben ára 98 kr., **OSAN** fogpor dobozokban ára 44 kr.

ROZSATEJ 1 üveg 1 frt. Hozzávaló Balszamin-szappan 30 kr.

Tanningene a legjobb hajfestőszert a szőpötörés, barnás és feketésre. Ára 2 frt 50 kr.

Törvényesen védte, lelkilmeretesen megvizsgálva, teljesen ártalmatlan **ANTON J. CZERNY**, Bécs, XVIII., Carl Ludwig Strasse 6.
Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Király-utca 12. és Egger-féle **Nádor**-gyógyszertárban Váci-körút 17., továbbá minden gyógyszerárban, drogeriáknak és parfümériáknak. Széklődés utánérj melléi. Megrendelések oly helyről, hol még raktár támas, fenti cikkeket egyikhez inténdők. — Prospektus ingyen. 7729

FOGMŰTEREM
KEMÉNY E.
Dentiste. 8158
Budapest, VII., Klauzál-utca 2. szám, I. em. ajtó 16.
Műfogak darabja 1 frt 50 kr. valamint amerikai szájpaddás nélküli fogszorok legjobban minőségben és legutányosabban kaphatók 10 évi jótállás mellett.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.
Alapított 1847.
Brausweller János
Szegeden. Cs. és kir. királyi udvari órák, ékszeres és művészi felállítású a semantén ingoványoknál stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

MATTONI-FÉLE GESSHÜBLER
legfinomabb égvényes SAVANYU-KÚT

50 év óta
közkeveltségnek örvendőnek **köhöges, rekedtség, torok és lőlegési szerek működési zavarainál a kintőnők bizonyult**
EGGER-féle MELLPASZTILLÁK
(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadozok 25 kr.)
Bérméntsítés 20 kr. — A gyomor, rendszeren működésének rállás hatásúak bizonyultak
EGGER szódapaszttillái
(1 doboz 30 kr.) Bérméntsítés 20 kr. Mindkét szeg kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és széklődési raktár Magyarországon. **Nádor** gyógyszerár. Budapest, Váci-körút 17.

BÁRTFA gyógyfürdő
Idénytartama: májstól szeptember végéig. Főidény: 15. júnistól aug. 20-ig. Elő- és utóidény: 30% ármérséklés.
Vasúti állomás.
Kintő gyógyhatású égvényes sós-vasas savanyuvizek. Tizenkét forrás. Kiváló éghajlati és terepgyógyhely. Vízgyógyintézet. 4000 hely páratlan szépségű hatalmas fenyeserdőben 42 m. kényelmes sétány.
Gyógyjavallatok: a női ivarszerkelet különféle bajainál, sipkór, vérhiány minden alakjánál, gége, légcső-, tüdő-, gyomor-, bél idült hurutjánál, hólyaghurutjánál, terméketlenségénél, súlyos betegségeknél, változást szenvedni, idegbajoknál, görvélgyör után, változást szenvedni.
Gyógyeszközök: ásványvíz-ivókúra, ásványvízfürdők, fenyőlevélfürdők, vasártekelési vasfürdők, másság, villamos gyógyászati terepgyógyászati por- és szőpötörés, ózontás, fenyvesektől erőtelj, ültető balzsamos levegő. Hűdegvizgyógy-
Ó. és. és kir. Felsőégének, megboldogult dicső emlékezetű **ERZSÉBET** királynának tartozkodási helye az 1895-ik évi idényben.
A gyógyhely modernizálása érdekében 1893. óta 1,028.745 frtjnyi beruházás eszközöltetett.

GANZ ÉS TÁRSA
VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemű vas-, aczél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti célokra, vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipeket, készlekeket a belvezek leereztésére.
A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, örlőhengereket, kérengőtetű hengerekkal és malomberendezési cikkeket.
Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. Alapsőveket, zárkészlőkeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölőpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat.
Álló vagy fekvő gáz- és petroleum motorokat, egy vagy két hengerral és mindennemű zuzógépeket.
Mechwart-féle forgó gőz- és petroleumképeket. Világításhoz vagy gépek hajtásához szükséges villamoságot bármely távol-920 ságra elvezető dynamogépeket. 7501
Városi irodánk: Kossuth Lajos-utca 18. szám.

Szőpőség és egészség.
Korunk fonyavalyaja az idegesség és vértelenség, melyből számtalan kör származik. Ez ellen pedig legbiztosabban ha a **vasas chinabor** 1 üveg 1 frt 20 kr. 5 üveg franko küldve 6 frt. Sherryvel van készíte és minden hasonmó készítmények között a fürdőigazgatóságnál Bártfa. Kapható minden gyógyszerárban és vasat tartalmazza.
ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon. 7489
Kapható Budapest: **Török József** gyógyszer. árál és minden magyarorsz. gyógyszerárban.

SZIGETI LAJOS
szij-, nyereggyártó és bőrdobos.
Cs. és kir. udvari szállító. — Ö fensége József fig. és Coburg herceg udvari szállítója.
Budapest, VIII., Múzeum-körút 10. sz.
Tulajdonosi árukeszlet és helyszíne miatt leszállított árakon adom el raktáron levő kész áruimat. Raktáron van jelenleg 200 lóra való különféle szőpötörő- és kocsiszárak, ezüst, nikkél- és sárgaréz-vertékre, 100 lóra való ezüv és 100 lóra való tiszti előráos nyergeszer, különféle angol és belöldi gyártmányú pokróczok, lóhálók, istállószerelekek, ostorok, lovaglóeszközök és botok. Nagy választék a legjobb minőségű utazóbőröndök, táskák és necessaryk, minden illésnek és árak megfelelően, ló- és szerszámított-eszközök. Az üzletemből kidönt árak jóságért keszkesedem, minátn minden nő ászemélyes felügyelettel állt készül.
Tartalékos tiszt uraknak nyeregszereket kölcsön is adok.
Képes katoná és ezüv illészeket bérmentve küldök.

Kávé
4 1/2 kgr. Honduraskávé 6.30
4 1/2 kgr. Java-kávé 6.25
4 1/2 kgr. afr. Moeca-kávé 6.25
4 1/2 kgr. gyöngy-kávé 6.30
Széklődés bárhova bérmentve utánérj, vagy a pénz előleges beklődése mellett. A postacsomag vegyes fajokból is összeállítható 8202

Németh Viktor
Budapest, VIII., József-körút 44/V. sz.

Carborin hajregulator (Természetes hajfajlatító.)
Az ősz vagy fehér hajnak a legszebb ifjkorú fekete, barna vagy szőke színt és fényt adja már rövid használat után és nem festi sem a testbőr, sem a fehérménet és a haj színe még a vízben vagy gőzfürdőben sem változik. A Carborin közvetlen a hajgyökörre hat és annak természetes táplálékot nyújt. 1 nagy üveg ára 1 frt.
Venera hajpólesztő-pomádé és hajbalzsam.
Elismert és kipróbált szer hajkihullás és korpa ellen, sőt olyan helyeken is, hol a fej kopaszodni kezd, ha idejekorán hozzáállunk, megakadályozzuk ezt és a haj újra nő, és az ártalmas és kellemetlen korpát és fejtörést azonnal megszünteti. 1 nagy téglát ára 1 frt 80 kr. hajbalzsam 80 kr. 9142
Rogátsy Kálmán gyógyszerész N.-Kikinda.
Budapest: **Török József** és a **Nádor** gyógyszerárban. Széklődés gyors és díszert.

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ.
Nagyvárad közvetlen közelében, vasúti állomás.
Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél, kocsin 3/4 órai távolságban. Május-ang. hónapokban naponta 10, vasárnap- és ünneppanokon 14 vonat közlekedik Nagyváradra. Az új vasúti állomás közvetlenül a fürdőtelep mellett van.
Az endpai víz 49° C. meleg természetes hévíz javára van: az ízeleték és izmok csusz bántalmainál, idült és különösen savos ízületi bántalmak, csonttörések a különösen visszamaradt vastagodásoknál; köszvényes és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különösen bérbajoknál, végre a női ivarszerveknél bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izmálmányoknál; bérbajok; heveny és idült szomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek esetében. Állandó fürdővezető: dr. Kazay Kálmán.
A különböző igények szerint berendezett nagy számú szobák napi ára 80 krtól 3 frt közötti váltakozik. Gyógyterem (Kursalon) hirtlapokkal, és tekeasztalal. Terraszok szép kilátással. Étteremek, szobahelyek a fürdőterem és a mellette álló **gyógyfürdő**. Az erdőben tekepálya. Hat tükörfürdő, család és kádifürdőkön kívül moórfürdő is vannak rendszeresítve. Állandó kintő zenekar. Telefon összeköttetés Nagyváradal.
Az elegánsul berendezett lakásoknál, kád- és tükör fürdők továbbá a **Félix-fürdő** elismert jó konyhája és pincéje késsen várja a legkülönbözőbb igényű vendégeket.
Gyors és pontos kiszolgálás és mérsékelt ár által legyekem fogok a vendégséget teljese kiégiteni. 8211
Kiváló tiszteltet **KERESZT JÁNOS**, béró.

A már 45 év óta díszretreméltólag ismert, a m. kir. egészségügyi hatóság által jónak talált és engedélyezett
dr. SPITZER-féle
arctisztító kenőcs széplő, hímőhely-sőmör, májfoltok, fakadékok forrásági perensenek, orvorrőség és minden egyéb arcvörirágások ellen, valamint a **dr. SPITZER-féle** mely arczenőcseszel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb égvények is viruló és fiatal kinészt kölcsönöz.
bőrszépítő szappan Egy nagy téglát arczenőcs ára 80 kr., kisebb 50 kr., szappan 50 kr. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovic** által Vukováron készíteit kenőcs valódi. Minden téglát Krajcsovic, a készítő arczépe látható.
Budapest, Király-utca 12. sz. **Török J. gyógyszerár.** 7669

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely.
BUDAPEST.
A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hévíz kintő eredményel használatot a következő kóráknak ellen: **köszvény, oszú, szábak, idült kitégek, máj-, gyomor-, lóhálóbántalmak, hólyaggyulladás, női bántalmak, garab-, gége-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Massage és villamos fürdők.** Tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon, távirto, gyógyszerár és elismert jó konyha. Rendelő fürdővezető dr. **Baner Antal** főhercegi udvari orvos. Naponta katoná- és orvagyzene. Hajközlekedés félóránként.
Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig.
A szobáráknál szept. hóban 30% engedmény. **Arasabály** kivá-matra bérmentve küldeték.
A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest. 7658

Hölgyeknek!
EREDETI FRANCZIA CSIPKE
CONFECTIO-UDONSÁGOK
Nyakbodrok, Jabotk, Fichuk stb.
— A legszebb női övek és csattok —
PÁRSI GLACÉ, CZERNA ÉS SELYEMKEZTYÜK
Valódi Brüsseli és Divatfátyolok.
Mindennemű csipke applikációk és szalagok a legújutányosabban kaphatók egyedül
SCHOPF MARGIT női pipere és esipkeüzletében Budapest, csak IV., **EGYETEM-UTCZA 7.**
Naponta érkeznek újdonások!
Helybeli, valamint vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

A női szépség
fenttartására és emelésére a legkittünbbszer:
Cornelia-arczenőcs
(törvény által védve). 7706
mely az arcnak áde, meglepően tiszta fiatalos színt kölcsönöz a mil szemmel szeméret elárni nem lehet. Kiható szer: masfolók, szeplok, pattanások, pürsének (mitesser), túlvörös arc és a bőr minden tisztatlansága ellen, a sárga vagy barna arcobort vakító fehérre teszi. Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona. — Ezen közközzel szer kapható:

LESZKOVÁZ MILETA
„KORONA” című gyógyszerárában
Ó-Verbász (Bácska), 150.
Postai megrendelés-külön finom puderek, szappanok és illatszerek hozzászolgatására alkalmasak.

Viszonteladók kerestetnek.
Főraktár Budapest: Török József gyógyszerár, Király-utca 12. és dr. Egger Leo gyógyszerárban Váci-körút 17.

Csak Laskovics által készített kenőcs a valódi!

CSÁSZÁRFÜRDŐ.
A főváros legnagyobb fürdőintéze, több mint 11 hőforrással (273—639° C.) rendelkezik.
80 általával, 1 forró és 2 langyos medence. Gáz-kamra (43—49°). Zahanykamra, hideg medence, elkülönítve hölgyek és urak részére. Fedett női-uszoda. Uruszoda 1800 m³. A kontinens legnagyobb intéze. Tükörfürdő. Törökfürdő. Márvány-, porcellán és kádifürdő. — Gyógyhely 200 berendezett szobával.
Arnyokpark. 8138

Kufeke féle
a tej legjobb hozzátétele a betegséget megakadályozza és eltávolítja gyermekliszt.
Kapható gyógyszerárakban és droguistáknál

Legjobb és leghíresebb pipere hölgyor: a
VELOUTINE
Különleges Rizapor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Jod-forrás Hall fürdőhely.
Felső-Anztriában.
A kontinens legerősebb Jod-forrása görvény és azon általános és különleges kör ellen, a melynél a jód fontos gyógyhatányt képez. Kittünbbs fürdőberendezések (Fürdő-és ivókúra, begöngyölések, belégzések, masszázs, vill. fény és fürke-fürdők). Igen kedvező klimatikus viszonyok. Vasutállomás, Utirány Linz a D. vagy Steyr-on át.
Idény május 15-től szeptember 30-ig. 8169
(Fürdők május 1-től—15-ig is szolgáltatnak.)
Kimerítő prospectusok többféle nyelveken a fürdő-gondnokságtól Bad Hall-ban kérendők.

TRENCSEN-TEPLITZ
kénésfürdő
Felső-Magyarországon.
A Kárpátok gyöngye, Tepla-Trencsen-Teplitz Állomásától 30 pernyire. Magyarország legerősebb kénésfürdője 28—31° R. természetes melegforrásokkal itt vannak.
Köszvény, csusz, benuálg, ischias stb. ellen. Kényelmes és díszesen berendezett medencék és egyes fürdők. Igen elegáns fürdőház, hidagrán és masszáz gyógyítás, villamos kezelés, gyógyító torna, savó- és terep-kúra. Az egészségre s az ember kényelmére való tekintetből minden követelményeknek megfelelő, olasz lakások, köztük: Toplitz-szálló, Garai fürdőház, Kastély, Sina és Három szivás, mely épületekben a kiselőgálást nem számítanak föl, igen ajánlatosak. Hangversenyek, színház és egyéb szórakozás. Jód forrása. Társkamra és fürdő minden szobánál. Körülből 6000-m látogatójuk. Májusban és szeptemberben 3 fterét naponként szoba, fürdő és teljes ellátás. — Széson kezdete május 1. — Képes prospectus ingyen a gróf tőrőbiztosítóknál.

A női szépség
emelése, tökéletesítése és fentartása a legkittünbbszer, teljesen ártalmatlan, vegyítista és zstrimentes készítmény a 7502

Margit Crème
Ritűd idő alatt szűntet szeplok, májfolot, pattanást, bőrtak (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még keseros egyéneknek is ide bővő arczsinat kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit hölgyor 60 kr., 3 szinben.
Margit szappan 35 kr., Margit fogpép (Zahany) 60 kr.

Készítő **FÖLDES** gyógyszerár,
Aradon Deák Ferencz-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12.

Parád gyógyfürdő
(Heves vármegyében).
Természetes arzénus vasas gyógyvíz, vasas timsós fürdőkkel, egyen-és-kénes és vasas savanyúvíz-forrásokkal.
hidegvíz-gyógyintézet. 8162
Előévad május 15-től június 15-ig, főévad június 15-től aug. 20-ig, utóévad aug. 20-ától szept. végéig tart. — Bővőbb felvilágosítással és ingyen prospectussal szolgál a fürdőigazgatóság.

A modern vegyészett hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmeticus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált

Dr. Lengiel Frigyes-féle Nyirfabalzsamot
elnyomni, a legjobb bizonyíték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott szepitőszertől van szó. Ezen nyirfabalzsam egy sajátságos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján preparáltak és csak szűrtén jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső hámszintet lassankint lehántja és az által az alós tisztított, bőr fiatal szinben és üdőségben jön napvilágra, megszüntet mindennemű kiütést, szeplok, vörös foltokat és anyafoltokat, simítja a ráncosbort és a himlő-helyeket lassankint teljesen eloszlítja és az arcobornak úde és egészséges színt kölcsönöz. Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.
A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengiel Frigyes-féle 8209

Benzoe szappan
ajánlatos. Egy darab ára 50 és 35 kr. Baktáron minden jobb gyógyszerárban. Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszeráránál Budapest, Király-utca 12.

Legnagyobb nyeremény
Legszerencsésebb esetben
1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény JEGYZÉKE.
A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben: **1.000,000 korona**
A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő	Jutalom	Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
5	" "	30000
1	" "	25000
7	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
21700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3900	" "	80
2900	" "	40
50,900	nyer. és jut. összegben	13.160,000

Török A. és Társa
a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítói
Budapest, V. kerület, Váci-körút 4/c.
Sok és nagy nyereményt fizettünk tisztelt vevőinknek; rövid idő alatt körülbelül egy és fél millió koronát.

Török A. és Társa uraknak Budapest.
Kérek részemre.....I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.
Az összeget.....frt } utárvételezni kérem postautalvánnyal küldöm. } A nem tetsző törlendő.

Postás cím: _____

A világ legkittünbbsze a női szépség JENO-KENŐCS (Köz- és arzenikus)
Minden eddig ismert szepitőszert fölülmúl, a mellett tökéletesen ártalmatlan. Biztosan és gyorsan átváltozza el a bőr mindennemű tisztatlanságát, mint: himlőhelyet, szeplok, májfolot, persenészet (vimmerli), bőrtakát (mitesser), pikkelykítet, bőrhámilást, napégést, arczvereséget stb. A bőr érdességét és durvaságát megszünteti, s rövid használat után hófehérre, bársonymivá teszi. Egy 1. sz. tégely ára használati utasítással 50 kr. Juno-kenőcs II. számú még finomabb és hatásosabb 50 kr. Juno-kenőcs I. számú mint az I. számú. Használati épyú történik mint az I. számúnál van előírva, csak hogy a folyékony Juno szappan használható hozzá. — Ára 2 korona (1 frt).

JUNO
Juno-hajfestőszert. (Chromatique de Juno.) A legjobb és egyszerűs mind teljesen ártalmatlan szer az őz vagy vörös hajzatnak, szőke, barna vagy fekete szinre való kényelmes és állandó festésére. E szerrel festet haj (hajusz, szakál, szemöldök) színe, mely szin a természetes hajszíntól meg nem különböztethető, állandóan megtartja. A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. Vétel alkalmával a kívánt árnyalat (szőke, barna vagy fekete) kérendő. Egy tok kimerítő használati utasítással együtt 4 korona (2 frt).

A legkittünbbs és legerősebb fogfájás egy pillanat alatt megszűnik! amerikai fogcsoppek alkalmazása folytán. 8137
Ezen fogcsoppek a legjobb szer mindennemű fogfájás ellen, akár odvas vagy lyukas fogtól, akár megbillés folytán (fogszagát) származó. Bámulatos gyors hatás! Egy üveg ecsettel és használati utasítással 90 fillér (45 kr.). — Fenti szernek nagyszerű hatását az elismerő- és köszönő levelek ezrei igazolják.

Főraktár és egyedüli készítése a **BANTLER ÖDÖN** Szent Miklós gyógyszerár Temesvár, Király-utca 4. Naponta széküldés postával.

CHOCOLAT MENIER
A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden füszer-csemege-kereskedésben és cukrászdában. 7367
Naponkénti eladás

Csakis ezen védjeggyel valódi. Utánzások miatt nagyon ügyeljünk a Schaffer Róza névre.
Szépség gazdagság! Szépség hatalom!
Ezt a legdrágább kincset megszerezhetni eddig csakis a
Mme Rosa Schaffer
szerb kir. udv. és kamarai szállító, Bécs, I., Graben 14. által föltalált és használt szepitőszerek által sikerült.

Poudre ravissante cs. és kir. kiz. szab. Minden hölgynek, ki egyszer próba, nélkülözhetetlen; a bőrt vakító fehérre varázsolja és pompás zománca alatt a bőrkittűtések, anyajegyek és himlőhelyek is eltűnnek. A ráncokat és redőket kisimítja, a káros szepitőszerek által kitágított likacsokat összehuzza és az arcznak úde, rózsás, fiatal színt kölcsönöz. Ez az egyetlen puder, melynek használata után mosakodni lehet a nélkül, hogy sznázációs hatása a bőrről eltűnjék. Egy doboz ára 2 frt 50 kr. és 1 frt 50 kr.

Crème ravissante évtizedekkel fiatalit, a bőrt ruganyos és simán tartja, esténként minden hölgynek használnia kellene. Egy tégely 1 frt 50 kr.

Eau ravissante megörzi a bőr üdeségét, erősíti és a legkittünbbs, biztos hatású toillet-víz. Egy üveg ára 2 frt 50 kr.

A Ravissante crème, puder és viz az 1897. évi párisi és londoni nemzetközi kiállításon nagy aranyéremmel lett kintüntetve. Minden hölgynek, a ki redőtlen, márványfehér homlokot akar, legjobban ajánlható a cs. kir. szab. homlokfőző darabonkint 1 frt 50 kr. és a „Savon-Ravissante” kiváló szépségzappan hölgyek és urak részére, darabonkint 80 kr. Schaffer Róza asszony visszavarázsolja az ő „Kinoir”-jával minden megöszült hajnak ifjukori szinét a legpompásabb szőket, a legnagyobb gesztenyebarnát, a bársonyszerű feketét. A „Kinoir” egyszerű használata elegendő, hogy a szin örökre szőke, barna vagy fekete maradjon. Semmiféle mosás sem képes az elért színárnyalatot eltávolítani és a fejbőr tiszta fehér marad. Egy doboz ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr. és 5 frt. Valamennyi készítményem csodálatos hatásáért teljes kezeséget vállallok. Szám-talan elismerő és köszönő irat betekinthező a legmagasabb körökből és csak distinkció miatt nem közölhetők. 8177

Központi raktár: Rosa Schaffer, Bécs, I., Graben 14.n.

Fényképfölvételek
műteremben és házon kívül, épületek, tájképek, interieurök, gyártelepek, állatok stb. Sokszorosító műintézet. Tervek sokszorosítása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén czinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak

KLÖSZ GYÖRGY
udv. fényképészeti műintézete által
Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársulat Budapest.

Az „ATHENAEUM” kiadásában megjelenő
Millenniumi Történet beszerzése által minden magyar ember saját tüzhelyén emel örök emléket nemzetünk ezeréves multjának.

A
Magyar Nemzet Története
tiz kötetben.
2785 szöveggéppel és 408 fényes kiviteli külön műmelléklettel.

MILLENNIUMI KIADÁS.
Szerkeszti
Szilágyi Sándor
Ára díszes és tartós félbörkötésben 80 frt.

A Millenniumi Történet beosztása:

I. kötet: Magyarország a királyság megalapításáig. Vaszary Kolos bevezetésével írták Fröhlich Róbert, Kuzsinszky Bálint, Nagy Géza és Marczali H.
II. kötet: Magyarország története az Árpádok korában. (1038—1301.) Irta Marczali Henrik.
III. kötet: Az Anjou-ház és örökösei. (1301—1439.) Írták Pör Antal és Schönherr Gyula (egyszersmind segédszerkesztő).
IV. kötet: A Hunyadiak és a Jagellók kora. (1439—1526.) Irta Fraknói V.
V. kötet: Magyarország története I. Ferdinándtól Rudolfig. (1527—1608.) Irta Acsády Ignác.
VI. kötet: Magyarország története II. Mátyástól III. Ferdinándig. (1608—1657.) Irta Angyal Dávid.
VII. kötet: I. Lipót és I. József kora. (1658—1711.) Irta Acsády Ignác.
VIII. kötet: A restauráció kora. (1712—1815.) Irta Marczali Henrik.
IX. kötet: A nemzeti államalkotás. (1815—1848.) Irta Ballagi Géza.
X. kötet: A modern Magyarország. (1848—1895.) Irta Márki Sándor és Bekes Gusztáv.
Epilogus. Irta Jókai Mór.

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

Eszéki Spitzer Kenőcs és az eszéki Salvator szappan

Valódi minőségben csak mint eddig, ezentúl is

Eszéken, felsőváros. DIENES C. J.-féle gyógyszerárban

készül és megrendelhető. — Szeplőket és májfoltokat valamint az összes bőrtisztatlanságokat biztosan eltávolít.

Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el vannak látva és követik a t. közönség csakis Dienes-féle kenőcsöt és szappant kérni és fogyasztani.

Főraktár Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF úrnál Király-utca 12.

KATHREINER-FÉLE Kneipp maláta kávé. Includes illustration of a man and child.

MATTONI-FÉLE ERZSÉ-SÓSFÜRDŐ-BET BUDAPEST-KELENFÖLD. Idény kezdete április 30-án.

„A világ legjobb sámfája“ FÖLDVARY IMRE férfi divat és fehérmű raktárában.

Palais hajfijító használatával a megöszült haj eredeti színét nyeri vissza.

Vérszegények és lábbadozók Serravallo Chinabort vassal igyának

A Magyar Asphalt részvény-társaság Budapest, Andrásy-út 30.

LUSER L.-féle turista tapasz. Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, tolvábbá mindenemü bőrelszarusodás, ellen. A hatás ért jótállás vállalatik.

MOFF JÁNOS SÜRITETT MALÁTA-KIVONATA legjobb ajánlható tüdőbetegségeknel, torokkatarrusnál, ugymint régi köhögésnél.

Patyi Testvérek Butor-áruháza. Budapest, kerepesi-út 9/a., földszint és I. emelet, Pannónia szálló mellett.

Menyasszonyi selyemkelmék fehér, fekete és színesek, a jó viselhetőségért jótálló-levéllal.

Saját készítményü Kötélárak, zsinegek, zsákok, ponyvák. Tornaeszközök függőgyak és mindennemü hálók ipartelepe.

D' Leras AS PHOSPHÁT Ezen vakcsészítmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit.

REPRODUKÁLÓ-MŰINTÉZET WOLLITZ MANFRÉD. Includes illustration of a woman.

20. SZÁM. 1899. BUDAPEST, MÁJUS 14. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—

A THURN-TAXIS-CSALÁD ÉS REGENSBURG.

A hazánkban is tisztelt és becsült Thurn-Taxis hercegi család most ünnepli másfél százados évfordulóját annak, hogy Regensburgot tette székhelyévé.

THURN-TAXIS ALBERT HERCEG. Includes a signature.

MARGIT FŐHERCEGNŐ, THURN-TAXIS ALBERT HERCEG NEJE.

főhercegnőnek, a József főherceg leányának, hazánkhoz is erős kapcsol fűz. Regensburg, a római szent birodalom egykori fővárosa, Európa egyik legrégebb s legérdekesebb városa.